

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART
UITGAVE VAN HET NEDERLANDSCH ECONOMISCH INSTITUUT

20^e JAARGANG

WOENSDAG 30 JANUARI 1935

No. 996

COMMISSIE VAN REDACTIE:

P. Lieftinck; N. J. Polak; J. Tinbergen; F. de Vries en
H. M. H. A. van der Valk (Redacteur-Secretaris).

Redactie-adres: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijgh & van Ditmar N.V., Uitgevers, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-rekening No. 145192.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Economisch-Statistisch Kwartaalbericht f 1,—. Leden en donateurs ontvangen het weekblad en het Kwartaalbericht gratis en een reductie op de verdere publicaties.

INHOUD.

Biz

BRUGGELDHEFFING door Prof. Dr. N. J. Polak	116
De noodtoestand in de machine-industrie	116
Ordening van de industrie door Mr. Ir. A. W. Quint ..	119
Vrijhandel of bescherming door L. van Kampen Jr.	122
Het lek in de evenredige vrachtverdeling en zijn economische gevolgen door Mr. H. Willemse	123
De Rotterdamsche haven en de Amsterdam-Rijnverbinding door C. Vermey	124
De Rijksmiddelen over December 1934	125
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het geordende credietwezen in Duitschland I door Prof. Dr. Konrad Mellerowicz	126
AANTEEKENINGEN:	
Conclusies van de Federal Trade Commission betreffende de groot-filiaalbedrijven in de Vereenigde Staten	127
Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek	128
Winkelprijzen van kruidenierswaren	129
„Organische renteverlaging" in Duitschland en Italië ..	129
MAANDCIJFERS:	
Overzicht van de Rijksmiddelen	130
STATISTIEKEN	131—134
Geldkoersen. — Wisselkoersen. — Bankstaten.	

29 JANUARI 1935.

De noteering voor driemaands bankaccepten is een weinig aangetrokken en op $\frac{5}{8}$ pCt. gekomen. De oorzaak van deze lichte stijging ligt wel bij de terughoudendheid van de geldgevers, die eerst de ontwikkeling van den Dollarkoers eens willen aanzien. Veel verwachting aangaande een hooger geldkoers zal men echter wel niet behoeven te koesteren, daar binnenkort vervallend schatkistpapier, dat niet verlengd wordt, de geldruimte weder komt vergrooten, waar nog blijkt dat er voor den belegger bijna geen materiaal is. Zesmaands schatkistpapier noteert $\frac{11}{16}$ pCt., jaars $\frac{7}{8}$ pCt., tweejaars $1\frac{1}{2}$ pCt., driejaars $1\frac{7}{8}$ pCt. en vijfjaars $2\frac{3}{16}$ pCt. Prolongatie onveranderd 1 pCt.

* *

Op de wisselmarkt, en niet alleen op de onze, heerschte ten opzichte van den Dollar nog steeds de grootste verwarring. Waar men het niet waagt goud naar New-York te verschepen, ook al door de houding, die de Amerikaansche Banken te dien opzichte innemen, is de Dollarkoers door de voortdurende vraag opgelopen en zelfs tegen de 1.51 gekomen. Zoodra echter bleek, dat de contrôle in Engeland ingreep — gisterenochtend waren £/\$ zelfs een oogenblik 4.82, waarna door steun de noteering tot 4.85 $\frac{1}{2}$ terugliep —, of dat de Banque de France Dollars gaf — de \$/Frs. koers is zelfs een oogenblik tot 15.48 gestegen — bemerkte men hier onmiddellijk de reactie en werd het plotseling heel moeilijk Dollars op een prijs, die niet te veel van de pariteiten afweek, te plaatsen. Dat hierdoor een zeer nerveuze en ongeruste stemming op de markt heerschte, behoeft wel geen betoog. De Pondenkoers ondervond natuurlijk den invloed van de schommelingen van den Dollar; ook hierin was het niet altijd even gemakkelijk zaken te doen. De koers is van 7.25 op 7.27 $\frac{1}{2}$ gekomen, na voorbijgaand 7.30 te hebben genoteerd. Fransche Francs lagen aangeboden en liepen van 9.76 $\frac{1}{2}$ op 9.74 $\frac{1}{2}$ terug. Ook Belgas waren flauw 34.55—34.48. Marken zijn van 59.42 op 59.31 gekomen. De verschillende soorten Sperrmarken blijven nog steeds gezocht, hoewel niet meer zoo dringend als voor eenigen tijd; de koersen brokelden dan ook een weinig af. Flauw waren Zwitserse Francs, die van 47.90 op 47.82 kwamen. Canadeesche Dollars noteerden in groote lijnen ongeveer gelijk met Amerikaansche Dollars. Vaster waren Argentijnsche Pesos: 37 $\frac{7}{8}$; Milreis lager 9.75.

Op de termijnmarkt was veel vraag naar Ponden en Dollars op latere levering; het agio voor één- en driemaands levering werd dan ook grooter en was voor Ponden $\frac{3}{8}$ resp. $1\frac{1}{16}$ c., voor Dollars $\frac{1}{8}$ resp. $\frac{1}{4}$ c. Fransche Francs op deze termijnen deden disagio en wel $1\frac{1}{2}$ en $3\frac{1}{2}$ p.

De goudprijzen waren vaster, hoewel de omzetten niet zoo waren, als zij anders bij een dergelijken toestand van de wisselmarkt zouden zijn. Baren levering Amsterdam noteerden f 1.654—1.655, levering Londen f 1.654,50—f 1.655,50. Sovereigns doen 12.15, Eagles 2.48%, Gouden Tientjes 10.17.

BRUGGELDHEFFING.

In het vorige nummer hebben wij de constructie, die voor de financiering van de bruggenbouw en de heffing van de bruggelden is gedacht, aan een beschouwing onderworpen. Wij kwamen tot de conclusie, dat die constructie nodeloos ingewikkeld was en dat het Rijk de zaak evengoed zelf ter hand kon nemen, hetzij met rechtstreekse bruggeldheffing door de Rijksdienst, hetzij zonder heffing van bruggelden.

Laat ons thans het voor en tegen van de bruggeldheffing in beschouwing nemen, en wel in omgekeerde volgorde.

Heffing van bruggelden op bruggen, langs welke het verkeer zich reeds heeft ontwikkeld op de grondslag van vrijdom van heffingen, werkt verstrend op de bestaande verhoudingen. Vooral geldt dit voor het verkeer op korte afstand met de overkant, waarvoor gemeenten en wellicht ook andere belanghebbenden zich offers hebben getroost in de mening, dat een kosteloze overgang zou worden verkregen. De teleurstelling in enige bij zulke gevallen betrokken centra is dan ook groot en dreigt in actie te ont-aarden.

Heffing van bruggelden alleen op de nieuw te bouwen bruggen zou aan deze bezwaren grotendeels tegemoet komen, maar daarentegen het veel grotere bezwaar met zich brengen, dat de bevoorrechte streken, aan wier bruggen nog in de goede tijd is begonnen, nu nog eens blijvend bevoorrecht zouden worden door kosteloze overgang, terwijl de in de tijd achtergestelde nu ook nog jarenlang de differentiële kostenlast zouden moeten dragen.

Differentiële kosten op verschillende routes brengt de heffing ook nu mede; ziedaar een verder bezwaar. Dat bezwaar is tweërlei: regionaal en nationaal. Regionaal in zoverre het betreft de ongelijke behandeling van verschillende delen des lands. Het Zuiden zal voor zijn betere verbinding met het centrum des lands veel hogere heffingen moeten voldoen dan het Oosten en het Noorden, vanwaar men over minder bruggen, maar over veel langer en wellicht veel kostbaarder wegen en zelfs over de peperdure heffingvrije afsluitdijk zich naar Utrecht en Holland spoedt. Nog ernstiger is dit bezwaar, van zijn nationale zijde bezien. De fabriekscentra in het Zuiden behouden hun kosteloos verkeer met buitenlandse af- en aanvoerplaatsen, maar vinden op de weg naar hun landgenoten, die afnemers, leveranciers of vervoerders van hun producten of grondstoffen zijn, een drievoudige barrière.

Een laatste bezwaar is de beperking van de vrijheid van de oevergemeenten om binnen een afstand van 5 km aan beide zijden van een brug een nieuwe oeververbinding (brug, tunnel of veer) tot stand te brengen. Deze beperking is ter beveiliging van de heffinginkomsten volkomen logisch en zij zal geen ernstige gevolgen hebben in de omtrek van bruggen, die bij kleine plaatsen liggen. Maar voor de bruggen in de omtrek van grote steden is deze beperking zeer bedenkelijk. Zij kan nopen tot rechthoekige omwegen door drukke straten, tot verkeersopstoppingen en wat dies meer zij. Men moge de bruggen thans een eind buiten de stad aanleggen, niemand weet hoe spoedig een stad tot aan de brug is uitgedijd. Hoe groot de 5 km zone is moge blijken uit de volgende onderlinge afstanden van de oeververbindingen te Rotterdam: Kralingse Veer (IJselsemonde)—Maasstation pl.m. 4 km, Maasstation—Willemsbrug 600 M., Willemsbrug—Willemsplein 1 km, Willemsplein—Veerkade 400 M., Veerkade—Parkkade 1 km, Parkkade—Ruigeplaat 1½ km.

Zijn er derhalve wel ernstige bezwaren aan de bruggeldheffingen verbonden, wij moeten ook in het oog vatten wat er vóór te zeggen is. Inkomsten voor het Rijk, dus indirecte verlichting van de lasten, die de bruggenbouw op het staatsbudget legt.

Daarnaast het voornaamste argument vóór de hef-

ping, dat echter tamelijk negatief is van aard. Liever bruggen met tollen dan geen bruggen. Deze overweging leidde tot het denkbeeld van de heffing voor het geval het Rijk de bruggen niet tijdig tot stand bracht en particulieren die taak zouden vervullen. Voor dat geval waren de tollens onvermijdelijk en dus wenselijk. Maar nu, gelijk wij verleden week aantoonde, alles voor Rijksrekening geschiedt, geldt dit argument alleen maar, als de bruggenbouw zonder tolheffing onmogelijk zou zijn of vertraagd zou moeten worden. En deze kwestie is er weer een van enkel en alleen de Rijksfinanciën.

Wij toonden reeds aan, dat verlenging van het tijdvak, gedurende hetwelk de annuïteit van 2½ miljoen uit het Verkeersfonds wordt betaald, voldoende is om de heffing mogelijk te maken. Voor de nog te bouwen bruggen berekenden wij, dat 25 jaar daarvoor genoeg zijn. Wil men persé de reeds verwerkte bedragen in deze transactie betrekken, dan is men in 41 jaar eraf. Met ½ miljoen meer per jaar in '28. Wil men de lening extra verzekeren tegen de risico's van het staatsbudget, dan zondere men een vaste annuïteit uit de Motorrijtuigenbelasting af voor een Bruggenfonds, dat de lening sluit.

Eén mogelijk, onuitgesproken argument voor de bruggeldheffing komt nog in onze gedachte: bescherming van het spoorwegbelang. De verhouding tussen de heffingen op particuliere auto's, vrachtauto's en autobussen doet eraan denken. Wij passeren dit argument. Het zou ons buiten het terrein brengen, dat wij met dit artikel willen bestrijken. Het vraagstuk van de wanverhouding tussen starre geldschulden en gedaalde opbrengstmogelijkheden komt hier, zoals op zovele plaatsen in het economisch leven, om de hoek kijken. Ook bij deze heffingen, en ook bij het spoorwegbelang, gelijk Prof. Mees in E.-S.B. van 16 November 1932. (blz. 918) terecht in het licht stelde. P.

DE NOODTOESTAND IN DE MACHINE-INDUSTRIE.

Men schrijft ons:

De nood, waarin ons bedrijfsleven als geheel, en in het bijzonder de Nederlandsche industrie verkeert, is van te algemeene en bedrukkende bekendheid geworden, dat het noodig zou zijn om daarop in een bijzonder artikel nog de aandacht te vestigen.

Intusschen is de wijze, waarop de crisis onderscheidene bedrijfstakken heeft getroffen, verre van gelijkmatig; terwijl er eenerzijds industrieën zijn welke, de tijdsomstandigheden in aanmerking genomen, nog een relatief gunstig resultaat kunnen aanzien, zijn er daartegenover bedrijven, welke langzamerhand aan den rand van den afgrond zijn beland. En zonder twijfel zijn er weinig takken van nationale industrie, welke in dezen in meer benarde positie verkeerden dan de metaalindustrie, onder welke algemeen verzameld naam dan zoowel moeten worden begrepen de scheepsbouwerven, als de machinefabrieken en constructie-werkplaatsen.

Nu mag het opmerkelijk heeten dat, terwijl in de laatste jaren reeds bij herhaling de aandacht werd gevestigd op den zeer ongunstigen toestand, waarin de scheepsbouwindustrie hier te lande verkeert, voor zoover ons bekend is nog geen bijzondere beschouwing gewijd werd aan de machine-industrie.¹⁾

¹⁾ Over den nood in den scheepsbouw publiceerde Ir. D. Goedkoop Dzn. een uitvoerig artikel in „Maatschappij-Belangen" van November 1933, waarin vooral werd gewezen op de onmogelijkheid voor de werven hier te lande om bij handhaving van den gouden standaard te concurreren tegen landen als Engeland en Denemarken, waar de loonen tengevolge van de devaluatie zooveel lager waren geworden dan hier in Nederland. En de sinds kort bekend geworden plannen om in Maart 1935 de Nederlandsche Scheepsbouw Maatschappij te Amsterdam te sluiten, indien geen nieuwe orders komen, heeft nog eens te meer den hachelijken toestand van de scheepsbouw-nijverheid tot het voorwerp van meerdere beschouwingen gemaakt. Ook bij de regeering schijnen maatregelen ten behoeve van de scheepsbouw-industrie in overweging te zijn.

Hoogst ongunstige toestand.

Toch zijn er redenen te over om ook eens in het bijzonder de aandacht te vestigen op de verhoudingen in de machine-industrie. Hierbij stuit men echter onmiddellijk op de moeilijkheid om het terrein van dezen bedrijfstak zuiver af te palen en zodoende duidelijk te kunnen overzien. Want bij het groote aantal machinefabrieken, dat hier te lande wordt aangetroffen, valt een haast even groote verscheidenheid in fabricatie-programma waar te nemen. Terwijl er enerzijds vele scheepsbouwverven zijn, welke tegelijkertijd ook een machinefabriek exploiteeren, of zich vooral in de laatste jaren op constructiewerk zijn gaan toeleggen, komen daarnaast machinefabrieken voor, welke ook gieterij zijn, of zich met constructiewerk bezig houden, zoodat ieder onderdeel van deze aan verscheidenheid zoo rijke industrie weer een andere groepeerings van fabrieken omvat. Toch is het niet onmogelijk om zich uit verschillende gegevens een beeld van het verloop dezer industrie te vormen.

Nog meer dan uit den afzet en het aantal tewerk gestelde personen, kan de beteekenis van de machine-industrie blijken uit den naam, welke de beide leidende bedrijven, nl. Werkspoor en Stork, zich niet alleen in het binnenland, doch over de geheele wereld door hun fabrikaten hadden weten te verwerven.

Beter dan woorden daartoe in staat zijn, kunnen nu enkele cijfers een beeld geven van den gang van zaken in de laatste jaren.¹⁾ Allereerst geven wij de cijfers voor de machinefabrieken, waaronder ook zijn begrepen ketelmakerijen, plaatwellerijen, fabrieken van rollend materieel en van appendages en pijp-leidingen:

	Afzet (in duizendtallen gulden).				
	In het binnenland		Export		Totaal
1928	54.863	60 pCt.	37.335	40 pCt.	
1929	62.770	59 "	43.458	41 "	106.228
1930	70.155	70 "	29.439	30 "	99.594
1931	57.250	75 "	15.695	22 "	72.945
1932	30.118	78 "	8.536	22 "	38.654
1933	31.642	73 "	11.903	27 "	43.545

Wanneer men den totalen afzet in 1928 op 100 stelt, is deze in de daarnavolgende jaren respectievelijk 115, 108, 79, 42 en 47 geworden, en daalde dus tot minder dan de helft van 1928 en bijna een derde van 1929. Vooral in 1932 was de daling catastrofaal, terwijl over 1933 een kleine verbetering valt waar te nemen.

Werd de daling oorspronkelijk voornamelijk beïnvloed door de vermindering van den buitenlandschen afzet, sedert 1932 blijkt ook de verkoop op de binnenlandsche markt geweldig achteruitgegaan te zijn. Intusschen valt het terugloopen van den export wel het meeste op, welke oorspronkelijk 40 pCt. van den totalen afzet uitmaakte en in 1932 nog slechts 22 pCt. De verbetering van 1933 komt vooral den export ten goede, zoodat deze in dat jaar een eenigszins gunstiger beeld toonde.

Voor de constructie-werkplaatsen zijn deze cijfers al even ongunstig:

	Afzet (in duizendtallen gulden).				
	In het binnenland		Export		Totaal
1928	16.519	60 pCt.	10.572	39 pCt.	
1929	23.355	69 "	10.491	31 "	33.846
1930	23.853	77 "	7.590	23 "	31.443
1931	18.223	85 "	3.371	15 "	21.594
1932	11.524	89 "	1.801	11 "	13.325
1933	10.414	89 "	1.273	11 "	11.688

Stelt men den totalen afzet in 1928 weer op 100, dan is deze in de daarop volgende jaren respectievelijk 125, 116, 70, 49 en 43 geworden.

Ook hier is dus een terugloopen van den totalen afzet tot aanzienlijk minder dan de helft van 1928, waarbij echter de vermindering van den export nog onrustbarend is. Terwijl deze hier in 1928 nog 39

¹⁾ Deze en de volgende cijfers zijn ontleend aan de Maandschriften van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

pCt. van den totalen afzet bedroeg, was dit aandeel in 1933 gedaald tot 11 pCt.¹⁾

De cijfers van de personeelsterkte der fabrieken moeten vanzelfsprekend wel een overeenkomstig beeld vertoonen:

	Totaal Personeel	
	Machinefabrieken	Constructie-werkplaatsen
1928	22.877	7.116
1929	26.200	8.515
1930	24.863	6.878
1931	18.437	5.765
1932	13.062	3.727
1933	14.643	4.207

Inmiddels zijn deze cijfers geen absolute maatstaf voor de bedrijfsbezetting, omdat in de laatste jaren verschillende bedrijven een kortere werkweek invoerden, of althans een gedeelte hunner arbeiders korter lieten werken, soms ook een systeem invoerden, waarbij de arbeiders afwisselend een week werkten en een week werkeloos waren. Een juiste maatstaf van de bedrijfsbezetting zou worden verkregen door een vergelijking van het totaal aantal arbeidsuren, doch ook zonder dat deze gegevens ter beschikking staan, geven bovenstaande cijfers van de personeelsterkte mede een tragisch beeld van den achteruitgang in deze industrie.

De vermelde gegevens zijn wel een duidelijk bewijs van den deplorabelen toestand, waarin de geheele nationale machine-industrie zich thans bevindt. En het behoeft geen verwondering te wekken, dat op een vergadering van obligatiehouders der Machinefabriek „Jaffa” werd gezegd, dat deze er geen belang bij hadden, dat de fabriek bleef draaien met toenemende kosten.

Bij het overwegen van maatregelen, welke geëigend zouden kunnen zijn om in dezen toestand verbetering te brengen, zal men allereerst moeten trachten, zich een beeld te vormen van de beteekenis, welke de Nederlandsche machine-industrie onder de zoezeer gewijzigde structuur van het geheele bedrijfsleven in de naaste toekomst nog zal kunnen hebben.

Want evenals de regeering haar steun aan den landbouw daarvan afhankelijk heeft gesteld, dat door teeltbeperking en andere maatregelen de omvang zoodanig wordt beperkt, dat voor de productie een afzetmogelijkheid bestond, zoo zou ook een eventuele steun — in welken vorm dan ook gegeven — aan de machine-industrie tot voorwaarde moeten hebben, dat deze op een voor de naaste toekomst rendabele basis werd ingericht.

Oorzaken van de lage prijzen.

Wanneer men nu de mogelijkheid van een dergelijke rentabiliteit wil onderzoeken, kan men als uitgangspunt nemen een opmerking uit het jaarverslag der Machinefabriek Stork over 1933. Daar wordt nl. tweërlei oorzaak aangegeven voor de abnormaal slechte prijzen, nl. de geweldige concurrentie en de steeds grootere belemmeringen, aan den export in den weg gelegd. Hier liggen inderdaad de beide factoren, waarmede valt te rekenen: de geweldige concurrentie, die zich vooral ook doet gevoelen op de binnenlandsche markt, en de voortdurend teruglopende exportmogelijkheid, welke uit de bovengenoemde afzetcijfers over de laatste jaren reeds duidelijk was gebleken.

Beschouwt men nu de concurrentie, en de daardoor ontstane noodzakelijkheid om hoe langer hoe meer onder kostprijs, dus met verlies te leveren, dan zal in de eerste plaats moeten worden gezocht naar de mogelijkheid om den kostprijs verder te verlagen. Bij den tegenwoordigen zeer lagen prijs van materialen zijn er slechts twee posten, waarop een dergelijke verlaging zou kunnen worden ge-

¹⁾ De hier gegeven cijfers zijn in zoverre niet volledig, dat zij slechts bedrijven betreffen, welke minstens 25 personen in dienst hebben. Intusschen geven de cijfers van die ondernemingen, welke ieder jaar in de statistiek voorkomen, een vrijwel gelijk beeld te zien.

vonden, nl. de algemeene onkosten en het loon. Nu zijn reeds zeer ingrijpende maatregelen genomen, getuige o.a. de reorganisatie bij Stork, om tot verlagening der algemeene onkosten te komen, en in het algemeen kan worden vastgesteld dat, afgezien van de nader te bespreken concentratie, een verdere verlaging niet kan worden verkregen zonder daarmede de technische uitrusting en paraatheid der bedrijven in gevaar te brengen.¹⁾ Er blijft dus voor bezuiniging nog slechts over de factor loon. Nu hebben inderdaad ook in de machine-industrie de loonen reeds meerdere verlagingen ondergaan. Stelt men echter op grond der indexcijfers het tegenwoordige reële loon naast dat van 1924. dan blijkt het, dat het tegenwoordige nog steeds belangrijk hooger ligt. Dat wil dus zeggen, dat de arbeiders in deze tot aan den rand van den ondergang gebrachte industrie feitelijk met een hooger loon naar huis toe gaan, nl. meer daarvoor kunnen kopen dan tien jaren geleden, toen deze industrie nog een periode van bloei doormaakte.

Er zou dus alle reden zijn om tot een verdere verlaging van de loonen in de metaalindustrie te komen, ware het niet, dat deze loonen in vergelijking met andere, en met name de Gemeenteloonen, reeds aan den lagen kant zijn. De moeilijkheid is dan echter niet daarin gelegen, dat de loonen in de metaalindustrie reeds te laag zouden zijn, integendeel, doch dat andere loonen nog veel en veel te hoog zijn. Hier ligt dus een eerste middel voor de Overheid om de metaalindustrie — zij het ook indirect — te steunen, door namelijk geen maatregelen achterwege te laten, welke tot de noodzakelijke verlaging der gemeenteloonen zouden kunnen leiden.

Een tweede middel kan worden gevonden, wanneer men de indexcijfers voor levensonderhoud nader beschouwt, op grond waarvan tot een vergelijking der reële loonen van 1934 en 1924 werd gekomen. Dan blijkt, dat terwijl de kosten voor voeding met 31 pCt. zijn gedaald, dit voor gas en electriciteit slechts met 15 pCt. plaats vond, terwijl de kosten van huishuur met 12½ pCt. zijn gestegen. Dat wil dus zeggen, dat wanneer de Overheid eindelijk in staat zou zijn om de kosten van huishuur en publieke lasten te doen dalen, daardoor het werkelijke geldloon zou kunnen dalen met volle behoud van de tegenwoordige koopkracht. Ook op dezen weg zou de Overheid dus zeer daadwerkelijk kunnen bijdragen tot steun van de metaalindustrie.

Intusschen zou de gewenschte verlaging der loonen wel een gedeeltelijke verbetering brengen, maar toch niet in staat zijn om de nadeelen der ongezonde concurrentie geheel op te heffen. Een lager loonpeil zou immers slechts in die gevallen verbetering brengen, waar de Nederlandsche industrie met buitenlandsche concurrentie heeft te maken. Dit is nu o.a. het geval in de scheepsbouw-nijverheid, vandaar het bovengenoemde betoog van den heer Goedkoop omtrent de noodzakelijkheid van verlaging der loonen. Doch in de machine-industrie is de toestand nu eenmaal zoo geworden, dat men hoofdzakelijk op de binnenlandsche markt is aangewezen, waar tegenwoordig tengevolge van de steeds meer algemeen wordende voorkeur voor Nederlandsch fabrikaat, gedeeltelijk ook van invoerrechten en contingenteringen, betrekkelijk weinig hinder van buitenlandsche concurrentie wordt ondervonden. De lage prijzen op de nationale markt zijn het gevolg van Nederlandsche concurrentie, en het spreekt wel vanzelf, dat verlaging der loonen de onderlinge positie der Nederlandsche bedrijven niet zou kunnen wijzigen, en dus geen verbetering der ongezonde concurrentie, en dus ook geen verhooging van het prijspeil tengevolge zou kunnen hebben.

¹⁾ Voor de volledigheid zij hier nog de aandacht gevestigd op de algemeen wenschelijk geachte verlaging der publieke tarieven, zooals van electriciteit, gas en telefoon, welke ook den kostprijs, zij het ook niet in belangrijke mate, toch gunstig zal beïnvloeden.

Dat in deze gevallen, waar geen buitenlandsche, doch slechts binnenlandsche concurrentie aanwezig was, de verkoopprijzen steeds verder onder de kostprijzen zijn gedaald, zoodat de inschrijvingen soms 30 pCt. onder de raming lagen, en in vele gevallen niet eens de kosten van materiaal en loon konden worden goed gemaakt, vond zijn oorzaak niet in het te hooge loonpeil, maar in het feit, dat de productiecapaciteit der machine-industrie de afzetmogelijkheden belangrijk overtrof. Er was dus te weinig werk, doch ieder trachtte toch daarvan nog zooveel mogelijk te bemachtigen, om op die wijze zijn algemeene onkosten zooveel mogelijk te dekken. Zoo brokkelden de prijzen steeds verder af, en nadat eerst de kleine winstmarge was opgeofferd, daalde men voortdurend meer onder den kostprijs en werden de verliezen steeds grooter.

Mogelijkheden tot verbetering.

Er is op de binnenlandsche markt een zekere hoeveelheid werk, en de mogelijkheid om dit in opdracht te verkrijgen, is niet afhankelijk van het tegenwoordige lage prijspeil. Ook wanneer de prijzen zouden stijgen tot een niveau, dat behalve den kostprijs nog een kleine winst liet, zou diezelfde hoeveelheid werk in opdracht worden gegeven.

Wat hier noodig is, is onderling overleg. Men zal zich dienen te realiseeren dat, nu de afzetmogelijkheid eenmaal zooveel geringer is geworden dan de productiecapaciteit, de pogingen om toch met volle bezetting te werken, op den duur slechts steeds grootere verliezen tengevolge zullen hebben.

Hier geldt precies hetzelfde, wat in de toelichting tot de Duitsche wet over de oprichting van „Zwangskartelle” van 15 Juli 1933 werd gezegd: „Die schwere Krise, die auf der deutschen Wirtschaft lastet, hat mit besonderer Schärfe diejenigen Wirtschaftszweige getroffen, deren Leistungsfähigkeit weit über die gegenwärtigen Absatzmöglichkeiten hinausgeht. In einzelnen dieser Wirtschaftszweige hat der verschärfte Wettbewerb und die damit verbundene unwirtschaftliche Preisgestaltung die Gefahr der Vernichtung volkswirtschaftlich wertvoller Unternehmungen nahegerückt.”

Dat bij de overheid begrip voor deze gevaren bestaat, blijkt wel hieruit, dat meerdere groote werken, o.a. de bovenbouw van eenige bruggen, zoo werden aanbesteed, dat het betreffende werk tegen een door de overheid redelijk geachten prijs over verschillende daarvoor in aanmerking komende firma's werd verdeeld.

Dit betreft echter slechts een gedeelte van de afzetmogelijkheid, en aangezien van de afnemers geen maatregelen kunnen worden verwacht om hun leveranciers een redelijk prijspeil te verzekeren, zullen die maatregelen moeten uitgaan van de machine-industrieelen zelve.

Hier ligt dus een terrein braak voor ordening van het bedrijfsleven. Zou bij dit onderling overleg blijken, dat ingevolge de gewijzigde structuur van ons bedrijfsleven ook bij terugkeer van meer normale omstandigheden voorshands niet te rekenen valt met een eenigszins volledige bezetting der bedrijven, dan zou de vraag naar een eventuele concentratie van verschillende bedrijven zeer zeker overweging verdienen. Daardoor zou het immers mogelijk zijn om de algemeene kosten nog zeer belangrijk omlaag te brengen, omdat dan niet ieder bedrijf een gespecialiseerde staf van ingenieurs en deskundigen zou behoeven aan te houden. Te overwegen ware dan b.v. ook, of niet sommige fabrieken zouden kunnen worden gesloten teneinde het werk in andere te concentreren,¹⁾ waardoor een verdere verlaging van

¹⁾ Vgl. ook hetgeen in het hoofdartikel van het Avondblad der N.R.C. van 5 Nov. 1934 werd gezegd, nl. dat „centralisatie van krachten en dan nog wel in de best geoutilleerde bedrijven, meer handen te werk stelt en betere loonen waarborgt dan een verspreiding van productie over tal van niet behoorlijk geoutilleerde eenheden.”

algemeene kosten zou worden verkregen, dan wel of de verschillende fabrieken zich ieder op een bepaald onderdeel: ketels, stoommachines, pijpleidingen, pompen, enz. zouden toeleggen.

Exportmogelijkheden.

Na deze bespreking van den eersten factor, welke vernietigend op het prijspeil werkt, de ongezone concurrentie, moge thans nog een korte beschouwing aan den export worden gewijd:

De in den aanvang van dit artikel vermelde cijfers over den afzet toonen duidelijk aan, van welk belang de export vóór nog slechts enkele jaren was, en tot welke minimale verhoudingen deze thans is teruggegaan. Bij de bespreking van het loonpeil werd reeds betoogd, dat verlaging van het loon onze industrie wellicht in staat zou stellen, meer met het buitenland te concurreren, hetgeen dan vooral den export ten goede zou komen. Intusschen zijn er echter vele afzetgebieden verloren gegaan door andere oorzaken dan te hooge prijzen, en het is zeer de vraag of deze exportmogelijkheden ooit zullen terugkeeren. Vele overzeesche gebieden, welke door West-Europa werden geïndustrialiseerd, voorzien thans in eigen behoeften. Ook Rusland, dat voor de uitvoering der grootsche plannen nu nog vele machines moet importeerden, zal zich op dit gebied zoo spoedig mogelijk zelfgenoegzaam willen maken. En over een der weinige nieuwe afzetmogelijkheden, de opkomende suikerindustrie in Britsch-Indië, wordt in het laatste jaarverslag der Machinefabriek Stork gezegd, dat het schijnt dat, ondanks de sterke bescherming van de suikerproductie toch aan den bouw van moderne fabrieken weinig verdere uitbreiding zal worden gegeven.

Ook al is vooral onder de tegenwoordige omstandigheden iedere voorspelling omtrent de ontwikkeling in de naaste toekomst zeer gewaagd, zoo schijnt het toch voorzichtig om er rekening mede te houden, dat de achteruitgang van den export wellicht niet van tijdelijken aard zal zijn. Wij hebben hier te maken met structureele veranderingen in de wereldhuishouding, welke gevolgen zelfs door een drastische verlaging der kostprijzen, gesteld eens dat deze mogelijk zou zijn, niet kunnen worden geëlimineerd. Hierin ligt dan een reden temeer om in den bovenaangegeven zin te komen tot afbouw van het tegenwoordige apparaat op een dusdanig niveau, dat ook bij een zoo ingekrompen afzetmogelijkheid nog op rendabele basis kan worden gewerkt.

Teneinde de nog overblijvende exportkansen zoo gunstig mogelijk te benutten, zal het aanbeveling verdienen, dat op die buitenlandsche markten de Nederlandsche industrieën elkaar niet nog onderling concurrentie aandoen, doch gezamenlijk optreden tegenover de buitenlandsche mededingers. Ook hier zal door bedrijfsordering en onderling overleg het resultaat, van algemeen Nederlandsch standpunt beschouwd, zoo gunstig mogelijk kunnen worden gemaakt. Een aanwijzing in die richting kan reeds worden gezien in de gemeenschappelijke organisatie voor leveringen naar Rusland en in het samengaan van de suikerafdeelingen van Werkspoor en Stork voor de constructie van suikerfabrieken in Britsch-Indië. Wanneer in die landen, waar nog afzetmogelijkheden blijken te bestaan, voor gemeenschappelijke rekening een goed geoutilleerd bureau der Nederlandsche machine-industrie optreedt, en de binnenkomende opdrachten in gemeenschappelijk overleg tusschen de verschillende fabrieken worden verdeeld, bestaat de grootste kans om van die exportmogelijkheid nog zooveel mogelijk voor Nederland te behouden.

ORDENING VAN DE INDUSTRIE.

Het debat in de wereld van industrieelen en economen over het befaamde „ordenings-vraagstuk” neemt geleidelijk scherper vormen aan. Meer en meer vallen duidelijk twee kampen te onderscheiden resp. van hen die tot de overtuiging gekomen zijn, dat de overheid op het gebied der correctie van de vrije concurrentie een taak heeft en van anderen, die daarvan niets moeten weten en integendeel het integrale herstel van het vrije marktmechanisme bepleiten. De Nederlandsche Regeering heeft blijkens de Memorie van Antwoord op het wetsontwerp tot het algemeen verbindend verklaren en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten thans duidelijk haar adhaesie betuigd aan de eerste dezer beide richtingen. Prof. Lieftinck noemde terecht¹⁾ de ministerieele verklaring, dat niet de crisis, doch het toenemend streven naar samenwerking onder bedrijfsgeenooten tengevolge van de economische structuurwijzigingen, de grondslag van het wetsontwerp vormt, de hoeksteen voor blijvende constructieve samenwerking van ondernemers onder staatstoezicht.

Dat intusschen de acute noodtoestand de directe aanleiding tot deze wettelijke regeling geweest is, zal niemand ontkennen. Merkwaardigerwijze zijn korten tijd geleden zoowel in Frankrijk als in België regelingen van analoge strekking bij het parlement ingediend, resp. krachtens de machtigingswet van 31 Juli 1934 afgekondigd. Daarvan gaat het Fransche wetsontwerp blijkbaar zeer ver, omdat Minister Marchandeaau blijkens persberichten niet alleen de mogelijkheid voorziet van verbindendverklaring van besluiten van zwaar getroffen sleutel-industrieën, wanneer $\frac{2}{3}$ der fabrikanten erom vragen, doch ook indien het bedrijf niet zelf het initiatief neemt, dergelijke regelingen, opgesteld door een „Comité d'Experts”, kunnen worden opgelegd.

In Engeland heeft het Hoogerhuislid Lord Melchett een initiatief ontwerp, de *Industrial Reorganisation (Enabling) Bill*, ingediend, hetwelk speciaal voor het ten uitvoer leggen van saneeringsplannen voor geheele industrietakken bedoeld is.²⁾ In zekeren zin kan men de verleden jaar tot stand gekomen *Cotton Manufacturing Industry (Temporary Provision) Act* ook in het kader van de ordening beschouwen. Hierdoor toch werd de mogelijkheid geopend, om in de weverijen de in onderling overleg tusschen de meerderheid van werkgevers en werknemers geregelde loonen dwingend aan het geheele bedrijf op te leggen. Ongezonde outsider-concurrentie met behulp van lagere loonen zou hierdoor worden uitgeschakeld, welke concurrentie de geheele in de weverij-branche tot stand gekomen samenwerking dreigde te ondermijnen. De Minister of Labour zal zich geval voor geval laten voorlichten door een „Board” van drie onafhankelijke deskundigen, tot welken „Board” tevens zes bijzitters van elk der partijen zullen behooren.³⁾ Is deze wet dus reeds een stap tot ordening van de Engelsche textielindustrie, de minister van Handel Runciman heeft 19 Dec. jl. in het Lagerhuis toegezegd om het met groote meerderheid door de spinnerij-industrie aangenomen beperkingsplan (het z.g. „redundancy scheme” opgesteld door de commissie-Colwyn) wettelijk te zullen sanctionneeren. Dan zal aan iedere spinnerij uitbreiding slechts zijn toegestaan met toestemming van de „Surplus Spindleage Board”. Tevens wordt een omslag geheven met het oog op het uitkopen van overtollige capaciteit. Dat alles zal dan aan den geheelen bedrijfstak worden opgelegd.

¹⁾ Zie E.-S.B. van 27 Dec. jl.

²⁾ Dit wetsontwerp is nog slechts in eerste lezing behandeld, waarbij de Regeering meedeelde, dat reorganisatieplannen als regel uit de industrie zelf moeten voortkomen en de Regeering slechts zoo noodig de behulpzame hand kon bieden.

³⁾ Over de loonregeling, welke bindendverklaring zal worden aangevraagd, schijnt thans overeenstemming bereikt te zijn.

Wij meenen hier een geschikt aanknooppingspunt te hebben om op de noden en behoeften van het Nederlandsche bedrijfsleven terug te komen. De artikelen van den heer Van Hardenbroek¹⁾ hebben nog eens het volle licht geworpen op de ernstige constellatie in onze steenindustrie. Verleden jaar waren de heeren Kroese en Van Heyst hem daarin voorgegaan. Als de geschiedenis der laatste jaren ons nu iets geleerd heeft, dan is het dit, dat de steenindustrie uitsluitend op vrijwillige basis nooit tot gezonde toestanden kan komen. Er bestaat hier een dergelijk onuitroeibaar onderling wantrouwen en een belangen-tegenstelling, dat reeds meer dan een dozijn saneeringsplannen erop gestrand zijn.²⁾ Vooraanstaande personen in en buiten het bedrijf hebben zich aan de ondankbare taak gezet hier eenige orde op zaken te stellen, doch zij hebben het bijtje erbij neergelegd. En nu zou men er nog vrede mee kunnen hebben, dat de fabrikanten elkaar als „hongerige wolven” (de uitdrukking stamt van Minister Verschuur) te lijf gaan, ware het niet, dat hier een eminent nationaal belang in het spel is, gelegen in de ermee gemoeide werkgelegenheid³⁾ voor naar schatting een 15.000 à 18.000 steenfabrieksarbeiders. Juist om die werkgelegenheid in stand te houden, heeft de Regeering thans ingezien, haar medewerking aan dit bedrijf niet te kunnen onthouden. De Minister van Economische Zaken heeft op de gebruikelijke manier een regeerings-contact-commissaris aangesteld, welke in opdracht van hem zich ingaand met het bedrijf moet verstaan over de te treffen saneering. Daarna zal wellicht deze vertrouwensman de regeering hebben te adviseeren, dat tegenwerking van outsiders overheidsdwang noodzakelijk maakt. De nieuwe Wet-Verb. verklaring zal dan hopenlijk reeds in het Staatsblad staan en toepassing kunnen vinden.

Verdere voorbeelden om de groote behoefte aan deze wet te demonstreeren, liggen voor het grijpen. De z.g. textielconventie (uniforme verkoopsvoorwaarden), aangenomen door pl.m. 97 pCt. van de katoenindustrie, is gestrand op een paar outsiders. Wil men in de textielindustrie tot verdere organisatie komen,

¹⁾ E.-S.B. van 2 en 9 Jan. 1935.

²⁾ De heer van H. gaat zelfs zoover met te beweren, dat een meerderheidscombinatie als zoodanig reeds niet de juiste elementen kan bevatten!

³⁾ Bij alle pogingen tot instandhouding of uitbreiding van onze industrie (ook door middel van de Crisisinvoerwet) gaat het er in eerste instantie steeds om, de werkgelegenheid uit te breiden; allen zijn het er na de jongste volkstelling-publicaties over eens, dat noch de landbouw, noch handel en verkeer hier een oplossing kunnen geven. De heer Van den Heuvel merkte terecht onlangs in de Tweede Kamer op, dat fabricage van goederen meer arbeid geeft dan het verwerken en het vervoer daarvan. Anderzijds speelt hier het crisis-argument een rol, dat onze overal afgesneden export een dermate ongunstige betalingsbalans heeft doen ontstaan, dat invoerbepaling noodzaak is en wij ons op nieuwe artikelen zullen moeten werpen. Een en ander natuurlijk in de onderstelling, dat men niet in aperten strijd komt met de wetten der economie. Het criterium moet zijn, aldus formuleerde de directie der Kon. Ned. Hoogovens het onlangs zeer juist in een persinterview, of in de binnenlandsche behoefte kan worden voorzien voor prijzen, die een redelijke concurrentie kunnen weerstaan. En nu blijkt o.m. uit de inaugurele rede van Prof. Lieftinck zoo helder, dat door de moderne ontwikkeling van de techniek de betekenis van natuurlijke vestigingsfactoren meer en meer op den achtergrond raakt, waardoor ook de verschillen in productiekosten hier en in het buitenland steeds minder uiteen gaan loopen. Men heeft b.v. in de zware industrie steeds meer te doen met tot in de perfectie uitgewerkte productiemethoden, welke feitelijk overal in bedrijf kunnen zijn, behalve bij zeer ongunstige ligging t.a.v. grondstoffen en afzetgebieden, resp. bij zeer onontwikkelde bevolking. Geen dezer factoren komt echter in aanmerking bij de beoordeling van de kans van slagen, b.v. van een Ned. buizengietery of een staal- en walswerk annex de hoogovens. Op deze nieuwe basis zal onze metaalindustrie zich krachtig kunnen ontwikkelen, waarbij aansluiting bij de bestaande kartels wel niet te vermijden zal zijn.

dan is in werking treden dezer conventie eerste eisch. In de stroocartonindustrie kan de getroffen productie- en prijsregeling niet bevestigend functionneeren doordat 2 van de 19 fabrikanten niet willen meedoen.⁴⁾

Het laatste geval is nog des te sprekender, omdat de concurrentie zich hier hoofdzakelijk afspeelt op de Londensche markt, gevolg van het feit, dat de stroocartonindustrie voor het grootste deel voor export werkt. Nederlandsche consumentenbelangen spelen dus geen rol. Men moet in het algemeen niet over het hoofd zien, dat de nieuwe wet waarschijnlijk juist toepassing zal vinden in de zwaarst geteisterde industrieën, waar de prijzen op een noodpeil zijn aangeland. Of dan een kleine correctie werkelijk de aanpassing tegenhoudt, lijkt op zijn minst genomen twijfelachtig. Van welke industrieproducten zou b.v. de prijs niet meer dan 30 pCt. sinds 1929 gedaald zijn, aannemende dat dit percentage, als algemeen aanpassingsniveau, op zijn minst genomen bereikt moet worden?⁵⁾ Het hier geopperde bezwaar is dan ook grotendeels van academischen aard. Men denke ook eens aan de zoo sterk gedaalde steenprijzen en vooral aan de metaalindustrie. Tal van fabrikanten verdienen daar niet meer dan hun directe kosten. Ontslagen en short time werk zijn aan de orde van den dag. Het gaat er dan in vele gevallen om, door een redelijke orderverdeling de prijzen nog eenigszins te handhaven.

Het Rijk als besteller heeft in deze richting reeds hier en daar meegeholpen, zoo b.v. het Bruggebureau van den Rijkswaterstaat, welke instantie haar orders tegen in gemeenschappelijk overleg vastgestelde prijzen (op kostprijsbasis) over de constructiewerkplaatsen verdeelt. Ook t.a.v. gietstaal wordt een gelijke procedure gevolgd. Onlangs hebben ook de Ned. Spoorwegen voor een bepaalde bestelling zich bereid verklaard de order onder kostprijscontrole in het binnenland te plaatsen. Verder is door het Rijksinkoopbureau voor de bestellingen van drukwerk een contract op deze basis gesloten.⁶⁾ Dit zijn alle echter nog rare aves. De overheid voelt als besteller nog te weinig haar moreelen plicht om aan haar leveranciers een redelijken prijs te waarborgen en daarbij tevens „ordenend” op te treden. Als men b.v. ziet wat de Deutsche Reichsbahn in haar qualiteit van grootafnemer heeft bereikt aan organisatie van bedrijfstakken als de wagonindustrie, e.a.⁷⁾, dan ligt er in ons land nog heel wat terrein braak, n'en déplaise de genoemde verheugende uitzonderingen. Er is echter geen reden waarom de groote Rijksbestellingen b.v. voor defensie-doeleinden, niet eveneens op rationeele wijze en tegen nagecalculeerde prijzen over de bestaande ondernemingen zouden worden verdeeld. Gelukkig zijn er aanwijzingen, dat deze richting ook inderdaad zal worden ingeslagen. Anderzijds kan onze metaalindustrie baat vinden bij een thans beproefde combinatie van orders van massa-artikelen, behoeftig door provinciale- en gemeentelijke bedrijven.

Dit alles neemt niet weg, dat een belangrijk deel dezer industrie met haar bijna 30.000 georganiseerde werkloozen, niet of niet uitsluitend aangewezen is

⁴⁾ Intusschen schijnen zij zich thans in hoofdzaak aan de regeling te houden.

⁵⁾ Indien monopolieposities tot prijshandhaving hebben kunnen leiden, zal wellicht via onverbindendverklaring iets bereikt kunnen worden.

⁶⁾ Vgl. voor deze materie schrijver dezes: „Samenwerking van opdrachtgevende overheidsdiensten en fabrikanten op basis van kostprijs.” (Praeadvies Efficiency-dagen 1933).

⁷⁾ Onlangs is in Duitschland zelfs een verordening tot stand gekomen, waarbij wordt strafbaar gesteld degene, die met misbruik maken van zijn crediet of moedwillig niet vervullen van zijn plichten tegenover den staat, zijn personeel, of zijn crediteuren diensten of leveringen aanbiedt tegen prijzen, die de kosten niet kunnen dekken en in strijd zijn met de eischen van een ordelijke economie.

op het „Behördengeschäft”, doch het moet hebben van particuliere bestellingen. Vooral dan bestaat het gevaar, dat de betrokkenen in een bedrijfstak om zoo veel mogelijk werk te bemachtigen en daarmee de vaste lasten nog eenigszins te kunnen dekken, elkaar met afbraakprijzen te lijf gaan. Voor alles is hier noodig dat de fabrikanten zich in groepen aaneensluiten, waartoe men in enkele gevallen reeds gekomen is. Uiteraard zal dit gepaard moeten gaan met specialisatie en rationalisatie. Mochten er outsiders zijn, die in de Preisschleuderei volharden, dan zouden deze wellicht met de nieuwe wet tot aansluiting kunnen worden gedwongen.

Het is inderdaad gelukkig, dat thans de regeering gevoeld heeft, dat zij door een wet pogingen tot ordening in het bedrijfsleven moet ondersteunen. Dat ook de gemeentelijke overheid soms meent niet stil te moeten zitten, blijkt uit het voornemen der gemeente Amsterdam om een vergunningsstelsel voor winkels in te voeren en daaraan voor broodbakkerijen de voorwaarde te verbinden, dat niet mag geleverd worden beneden den individueelen kostprijs. Deze laatste clausule bleek onvermijdelijk om saneering van het bedrijf te doen slagen. Men zou de vraag kunnen stellen, of dit gemeentebestuur dan in voorkomende gevallen bij haar bestellingen deze gedachte ook niet in practijk zou kunnen brengen.

Het arbeidsveld voor de wet-Colijn—Steenberghe is onbegrensd. Men denke o.m. aan de den laatsten tijd meer en meer totstandkomende contracten tusschen fabrikanten en groothandelaarsorganisaties, waarbij de laatste aan de Nederlandsche industrie een bepaald percentage van hun totaal-omzet garandeeren. Ook dan kan een enkele outsider-handelaar, welke met een binnen- of buitenlandschen outsider-fabrikant in relatie staat, de regeling illusoir maken. Het zijn alle gevallen van „abus de liberté”, om een parallel te trekken met de onder juristen zoo bekende „abus de droit”. De Regeering vertolkt dezelfde gedachte, wanneer zij het een misbruik noemt, indien bedrijfsgenooten afzijdig blijven, wanneer het algemeen belang samenwerking in de betrokken bedrijfstak vereischt.

De tegenstanders hebben het steeds meer over de bijkans onmenselijke taak voor den minister om het „algemeen belang” te beoordeelen en de „onervaren krachten” die over het bedrijfsbeleid beslissingen zullen moeten nemen. Wij staan hier tegenover meer optimistisch. In de eerste plaats is er de veelzijdig samengestelde commissie van advies, maar daarnaast vergete men niet de mogelijkheid van het stellen van waarborgen bij A. M. v. B., welke bijv. zouden kunnen bestaan in het openleggen van gegevens aan en het zich stellen onder toezicht van vertrouwenslieden (b.v. contactcommissarissen). In concreto vallen de hier te nemen beslissingen waarschijnlijk nogal mee. Gelukkig bestaan op de meeste industriele gebieden nog wel onpartijdige deskundigen, die de zaak in ruimer kader kunnen zien dan de naast betrokkenen zelf en den Minister als raadgever kunnen dienen. Mr. Molenaar bracht¹⁾ het bezwaar naar voren van het tweeslachtige karakter der te voeren „kartelpolitiek”, waardoor wij op dezelfde bezwaren zouden stuiten als zich in Duitschland hebben voorgedaan. Wij kunnen dit bezwaar niet als reëel erkennen. In de eerste plaats beteekent het scheppen van de mogelijkheid van onverbindendverklaring niet, dat daarmee een zeer positieve prijspolitiek zal worden ingeluid. Slechts in bepaalde gevallen van misbruik van monopolieposities zal kunnen worden ingegrepen. Aan een bepaling als b.v. een der Deutsche noodverordeningen, waarbij de prijzen van alle merkartikelen met 10 pCt. werden verlaagd, valt niet te denken. Een prijscommissaris zal hier te lande zijn intrede niet doen. En wat de verbindendverklaring betreft bedenke men, dat hier niet alleen aan prijsregelingen gedacht wordt. Pro-

¹⁾ In de E.-S.B. 1934 blz. 1043.

ductieregelingen, verkoopsvoorwaarden e.d. zullen dikwijls in de eerste plaats aan de orde komen. Bovendien is het onjuist de wet te beschouwen als bestemd voor gedwongen kartelleering; immers deze naam duidt meestal op privaatrechtelijke overeenkomsten met een monopolistische strekking, ten aanzien waarvan toetreding verplicht is gesteld. Van het vestigen van monopolies zal in Nederland slechts bij hooge uitzondering sprake zijn, terwijl bovendien organisatiedwang uitdrukkelijk is uitgesloten.

Tenslotte de fameuse quaestie „economisch of sociaal”, en de verhouding tot de Bedrijfsradenwet (wet van 7 April 1933, S. 160). Ieder weet, dat deze laatste in de eerste plaats op het oog heeft de sociale verhoudingen. Minister Slotemaker van de Bruïne verklaarde in zijn installatierede van den bedrijfsraad voor de typografie, dat ook als verordenende bevoegdheid aan de bedrijfsraden zou worden gegeven, deze weer alleen sociale onderwerpen zou betreffen. In de Memorie van Antwoord van Minister Steenberghe vindt men in aansluiting hierop de verklaring, dat de ontwikkeling der organisatorische vormen geleid heeft tot speciale adviseerende organen voor sociale en economische aangelegenheden. M.a.w. de sociale en economische „ordering” zullen vooralsnog gescheiden plaats vinden. Niettemin bestaat er een nauwe band tusschen beiden. Niemand minder dan Mr. Molenaar constateert t.a.p. „wie prijs zegt, zegt loon”. En wellicht nog belangrijker is het vraagstuk der werkgelegenheid, welke immers staat of valt met handhaving en versterking onzer industrie. Vandaar, dat wij het slechts kunnen toejuichen, dat de Minister in de vaste commissie van den Econ. Raad (op grond van art. 16 van het wetsontwerp) thans ook vertegenwoordigers der vakcentralen opneemt,¹⁾ terwijl bovendien c.q. de Bedrijfsraad zal worden gehoord. Prof. Lieftinck beschouwt deze concessie zelfs principieel veel belangrijker dan de afwijzing op praktische gronden van een regeling der economische ordening door aanvulling van de Bedrijfsradenwet. Zij berust op de erkenning, aldus Prof. Lieftinck, dat een coördinatie van sociale en economische bedrijfsregelingen moet worden nagestreefd.

Wie de practijk van het bedrijfsleven kent, moet wel tot dezelfde conclusie komen. Om een voorbeeld te noemen: zeer vele bedrijfstakken vragen op het oogenblik om verordenende bevoegdheid op economisch gebied toe te kennen aan de bedrijfsraden. En anderzijds zijn de gevallen legio, waar saneeringspogingen in samenwerking met de vakverenigingen tot stand komen. Men dient deze ontwikkeling te zien in het licht van den geleidelijken overgang naar een meer gebonden samenleving, waarin de „eenzame durver” steeds minder tot zijn recht zal kunnen komen en de bedrijfsgewijze groepeeringsen in samenwerking met en onder toezicht van den staat tenslotte tot den gewenschten organischen opbouw zullen moeten leiden.²⁾ Men zou het als een leemte in het aanhangige wetsontwerp kunnen beschouwen, dat het in deze richting nog te weinig doet en nog te veel van individualistischen aard is.³⁾ Moge intusschen de wet-Colijn—Steenberghe spoedig het Staatsblad bereiken!

Mr. Ir. A. W. QUINT.

¹⁾ Ook in het Comité van Arbitrage volgens het geciteerde ontwerp-Marchandeaun is de grootste Fransche vakcentrale, de C.G.T., vertegenwoordigd.

²⁾ Vgl. over de beperking van den individueelen contractswil door de collectiviteit ook de rede door Prof. Mr. P. S. Gerbrandy in de Notarieele Vereeniging over het wetsontwerp, gehouden op 24 November jl.

³⁾ In dit opzicht geeft het rapport van de Ned. Mij. voor Nijverheid en Handel over „Organisatie van de staatsbemoeiing met het bedrijfsleven” (Maatschappijbelangen, Februari 1934) meer bevestiging. Men wil toch volgens dit rapport de ordenende functie van den staat laten loopen via een Economischen Raad als toporgaan van het geheele bedrijfsleven, welke op zijn beurt samenwerkt met een 7-tal „raden”. Dit organisme zou moeten worden belast met adviseerende en uitvoerende bevoegdheid met betrekking tot economische maatregelen der overheid.

VRIJHANDEL OF BESCHERMING.

De Heer L. van Kampen Jr. schrijft ons:

Het vraagstuk, dat op de laatste vergadering van de Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek aan de orde werd gesteld, was voor een deel een concretiseering van de oude kwestie: vrijhandel of bescherming.

Deze vraag, hoewel reeds oud, heeft haar principiële oplossing nog nooit gevonden. Steeds blijven de meeningen verdeeld, hoewel nu eens het eene, dan weer het andere standpunt de overhand heeft, zowel in discussies als in praktische toepassing.

In de discussies, die over het onderwerp gehouden worden, hebben de voorstanders der vrijhandelspolitiek het groote voordeel aan hun zijde, dat zij beschikken over een volkomen sluitend theoretisch betoog, waarin van de overzijde geen bres geschoten schijnt te kunnen worden. Aan de overtuiging der voorstanders der actieve handelspolitiek doet dit evenwel geen afbreuk en in tijden als deze beschikken zij over een dergelijke meerderheid van stemmen, dat de vrijhandelaren bijna geheel binnen den muur van hun theoretische bespiegelingen worden teruggedrongen. De vrijhandelstheorie wordt door hen bestempeld als een abstractie en een anachronisme, waartegenover zij van de andere zijde het verwijt van onwetenschappelijkheid te hooren krijgen.

In de nabetrachtingen, die naar aanleiding van bovengenoemde vergadering in dit weekblad verschenen zijn, en waarin de vrijhandelaren nogmaals hun standpunt trachten te rechtvaardigen, vindt men min of meer een herhaling van hun argumentatie. Typisch is in dit opzicht het artikel van Mr. Koopmans¹⁾, die het doet voorkomen alsof de protectionisten zondigen tegen hun „economisch geweten”, hetwelk hun een beteren weg, dien van den vrijhandel, voorschrijft.

De betoogen der vrijhandelaren, hoe volkomen sluitend ook, en daardoor wellicht voor menigeen overtuigend, kunnen niettemin niet te allen tijde dienst doen als basis voor een handelspolitiek. De oorzaak daarvan is te zoeken in het feit, dat de theorie — zoowel de algemeene theoretische economie, als haar onderdeel: de theorie der handelspolitiek — uitgaat van verschillende veronderstellingen, die niet in alle onderdeelen en te allen tijde aan de werkelijkheid beantwoorden. Eigenlijk komen de veronderstellingen van de economische theorie nooit geheel met de werkelijkheid overeen, zoodat het bijna een wonder is, dat er nog tijdperken bestaan hebben, waarin de vrijhandelstheorie bijna volledig toegepast kon worden.

Ik zal in het volgende trachten aan te toonen, waarom de vrijhandelspolitiek *thans* niet het voordeel kan brengen, dat zij voorspiegelt, en hetwelk haar aanhangers nu nog van haar verwachten.

Mede als gevolg van de geweldige voortbrenging van productiemiddelen gedurende het tijdperk sedert het einde van den wereldoorlog en den gelijktijdig plaats gehad hebbenden sprongsgewijzen vooruitgang in de techniek is er in de voorziening van vrijwel alle consumptie-artikelen een overcapaciteit ontstaan, zoowel wat de doode als de levende productiekrachten betreft. Van bijna alle goederen kan met de beschikbare arbeidskrachten meer worden geproduceerd dan de menschheid vermag te consumeeren. Dat dit feit in strijd is met een der eerste supposities van de economische theorie bewijst niets tegen de theorie, doch toont aan, hoe voorzichtig men moet zijn met het toepassen van haar resultaten op de werkelijkheid. Practisch, dat is in de „short run”, dat is het tijdperk hetwelk men kan overzien, en waarop men vanwege de urgentie der problemen zijn maatregelen moet richten, is het consumptievermogen van de menschheid begrensd, en wellicht is 80 pCt. van de beschikbare productiecapaciteit voldoende, om evengoed als *thans* het geval is, de menschheid van con-

¹⁾ Zie E.-S.B. van 28 November 1934.

sumptiemiddelen te voorzien. Wanneer men de arbeidstijd der arbeiders met 20 pCt. verminderde, zou het totaal aantal gepresteerde arbeidsuren wellicht niet minder worden dan het *thans* bereikte getal; evenmin zou de productie afnemen.

Als gevolg van deze overmaat aan productiecapaciteit in de industrieën voor consumptiegoederen wordt slechts zeer weinig gedaan aan de uitbreiding van haar apparaat, en de zwaarindustrie, die ingesteld is op de achter ons liggende periode van uitbreiding, laboreert als gevolg daarvan eveneens aan een teveel aan capaciteit.

Men kan den vrijhandelaren toegeven, dat de consumptie het einddoel is van ons economisch handelen en dat onbepaalde invoer uit landen, die goedkoop produceeren aan dit einddoel bevorderlijk kan zijn. Men moet evenwel in het oog houden, dat om dit einddoel te kunnen bereiken, het zich verschaffen van een inkomen noodzakelijk is, hetgeen slechts op één wijze mogelijk is: door deel te nemen aan de productie. En hier begint het conflict met de theoretici: op dit laatste feit wordt door hen niet voldoende nadruk gelegd. Wellicht behoeven zij aan dit punt weinig aandacht te wijden, daar zij uit hoofde van hun veronderstelling, dat de behoeften der menschheid onbegrensd zijn en er dientengevolge een onbegrensde productiemogelijkheid bestaat, het probleem der overcapaciteit bij voorbaat uit hun redeneeringen uitschakelen. In hun theorie bestaat geen overcapaciteit, dat is hun suppositie, en daardoor kunnen zij ook de consumptie als het primaat van het economisch handelen beschouwen. Daar evenwel de suppositie in strijd is met de feiten, en integendeel, voor het oog blik althans, de menselijke behoeften en de productiegelegenheid beperkt zijn, is de productie de belangrijkste factor in het economisch handelen geworden. Is productie mogelijk, dan ontstaat het inkomen vanzelf, en de besteding ervan, de consumptie, is van secundair belang geworden.

Als gevolg van het bovengenoemde feit van de overcapaciteit en de daaruit voortvloeiende noodzakelijkheid van uitsluiting van een deel van het productie-apparaat, is er een wedloop ontstaan tusschen de verschillende staten om een zoo groot mogelijk deel van de productie en van het inkomen voor de eigen onderdanen te verzekeren, een wedloop, waarin de staat met politieke middelen het economisch streven van het volk ondersteunt. De strijd, indien gevoerd op zuiver economisch terrein, zou waarschijnlijk de uitschakeling van het minst volwaardige deel van het productie-apparaat tengevolge hebben gehad, met het gevolg, dat de landen waar het productie-apparaat het slechtst georganiseerd was, de grootste verliezen aan productie en inkomen zouden hebben te boeken. Hier hebben evenwel de regeeringen der landen ingegrepen met het doel het eigen minderwaardige productie-apparaat te beschermen tegen verdringing door het betere van buiten, een ingrijpen, dat noodzakelijk tengevolge moest hebben, dat ook de andere landen, wier productiemiddelen om economische redenen geen bescherming behoeften, doch deze door de maatregelen der overige staten in gevaar zagen gebracht, eveneens tot bescherming moesten overgaan.

Deze protectie van het eigen productie-apparaat is het goed recht der staten en is hun plicht. Zij is zelfs uit zuiver economisch gezichtspunt wellicht niet eens te betreuren. Waar er toch overcapaciteit is, gaan de wereldproductie en het wereldinkomen door politiek ingrijpen immers niet achteruit; het maakt geen wezenlijk verschil of zonder politiek ingrijpen de slechtste 10 pCt. der productiemiddelen worden uitgeschakeld, of wel als gevolg van politiek ingrijpen de beste 5 pCt. De totale productie is in beide gevallen gelijk en het wereldinkomen eveneens. Zelfs heeft het ingrijpen van de overheden nog dit voordeel, dat de werkloosheid kleiner kan worden. Im-

mers het produceeren met slechtere productiekrachten kost meer offers, meer arbeid, dan het produceeren met de meerwaardige.

Een gedeelte van de productiekrachten is immers toch waardeloos door haar overtolligheid, en het is van geen wezenlijk belang of dit waardeloze gedeelte aangewezen wordt door economische of door politieke factoren.

Ik mag dit met een voorbeeld verduidelijken. De wereldproductie van suiker bedraagt slechts een percentage van de potentiële productie en zal geen wijziging ondergaan, wanneer of het volwaardige Java, of het minderwaardige Britsch-Indië uit de productie geschakeld wordt. Het wereldinkomen en de wereldconsumptie zijn in beide gevallen gelijk, nl. een bepaald aantal balen suiker. De productie in Britsch-Indië kost méér arbeid en offers dan op Java, waardoor er o.a. een winst aan werkloosheidsvermindering ontstaat, door de productie in Britsch-Indië te doen plaats hebben.

Het zou buitengewoon interessant zijn na te gaan of, en in hoeverre, de verschillende handelsbelemmeringen de tendenz hebben de werkloosheid te verminderen. Ongetwijfeld heeft een handelsbelemmering een vergroting der werkloosheid in het getroffen land tengevolge, doch het is zeer wel mogelijk, dat daar een grotere winst in het beschermende land tegenover staat.

Het is met het oog op de situatie, zooals die langzamerhand geworden is, een plicht voor iederen staat te trachten voor zijn burgers een zoo groot mogelijk aandeel in de productie te verwerven. Ook de landen, die zich voorheen van elk ingrijpen te dien opzichte konden onthouden, zijn door de omstandigheden gedwongen mee te doen; zij kunnen zich niet meer afzijdig houden, doch moeten eveneens gebruik maken van het arsenaal der politieke strijdmiddelen: invoerrechten, contingentteeringen, invoerverboden, uitvoerpriemien, handelsverdragen, devaluatie, en wat er nog meer op dit gebied te vinden is. Het is mogelijk, dat Nederland in dien strijd tot nu toe niet gelukkig is geweest, hetgeen wellicht hieraan is toe te schrijven, dat onze overheid zich gedurende decennia op dit gebied vrijwel afzijdig heeft gehouden, en geen voldoende handigheid in het hanteeren der verschillende wapens heeft kunnen ontwikkelen. Waarbij men tevens nog de vraag kan stellen, of onze regering van den aanvang af het juiste besef heeft gehad van den aard en de diepte der depressie. Nog lang heeft de verwachting bestaan, dat binnen niet al te langen tijd alles vanzelf weer terecht zou komen, en dat men de crisis door maatregelen, die een zeer tijdelijk karakter dragen, zou kunnen overbruggen.

Wellicht zou ons land er heel wat beter voorstaan, indien de landen, waarmede wij handelsbetrekkingen onderhouden, zich van bescherming hadden onthouden; wellicht zou de strijd gevoerd met zuiver economische middelen ons een grooter aandeel in de productie hebben gelaten dan thans het geval is. Onze burenen laten ons evenwel geen keus: de strijd moet ook door ons land met behulp van politieke middelen verder gestreden worden.

In het bovenstaande betoog is een alleszins voldoende wetenschappelijke motiveering van een actieve handelspolitiek gegeven, die wat haar standpunt ten opzichte van de vrijhandelstheorie betreft, in zoverre van de gebruikelijke afwijkt, dat het laatstgenoemd standpunt niet zoo maar als abstractie wordt terzijde geschoven, of als een anachronisme naar het antiquiteitenmuseum wordt verdreven. Integendeel, wordt deze theorie in haar volle waarde gelaten. Daarentegen werd betoogd, dat in het uitgangspunt van die theorie een veronderstelling voorkomt, welke in sommige tijden wel, in andere evenwel niet aan de feiten beantwoordt, hetgeen tot gevolg heeft, dat het vrijhandelsbeginsel in eerstgenoemde perioden wel, in laatstgenoemde echter geen toepassing vinden kan.

HET LEK IN DE EVENREDIGE VRACHTVERDEELING EN ZIJN ECONOMISCHE GEVOLGEN.

De door Professor Telders in een vorig nummer besproken arresten hebben een einde gemaakt aan een reeds lange en in vele kringen bestaande onzekerheid.

Reeds in het Parlement is gezegd, dat de wet in conflict zou komen met de Rijnvaart-Acte. De Minister heeft op de hem gestelde vragen niet rechtstreeks geantwoord, doch de stellige verzekering gegeven, dat men niet bevreesd behoefde te zijn voor moeilijkheden.

De wet is met overgrootte meerderheid aangenomen en men zou inderdaad den wetgever een zekere lichtzinnigheid op dit punt kunnen verwijten, die overigens eveneens zou kunnen blijken uit andere onvolkomenheden in de wet, als het ontbreken van richtlijnen voor haar uitvoering, welke — bij de aan de individuele Bevrachtingscommissies gelaten vrijheid — tot ongewenschte incongruenties heeft geleid, de gebrekkege regeling van het beroep op beslissingen der Bevrachtingscommissie, en het ontbreken van strafmaatregelen tegen onwillige schippers, om slechts drie voorbeelden te noemen. De wetgever stond echter voor een ontzaglijk probleem. Een onmiddellijke voorziening in den nood der binnenschipperij was noodzakelijk. Elke regeling moest haar eigen bezwaren en fouten hebben. Elke nieuwe regeling zal ook weer nieuwe juridische en economische moeilijkheden met zich brengen. Kritiek op den wetgever mag dan ook slechts met de grootste voorzichtigheid uitgeoefend worden. Weliswaar is de regering eenigszins lichtvaardiglijk de vraag van strijd tusschen wet en traktaat omgaan, doch de verwachting van den Minister, dat van de zijde van de internationale Rijnvaart geen moeilijkheden zouden worden gemaakt, is volkomen bewaarheid. Internationale belangen werden niet geschaad. Het zijn nationaalbelanghebbenden geweest, die het traktaat als argument hebben gebruikt (en hiermede een inderdaad buitengewoon aardig juridisch succes hebben geboekt) om een bres te schieten in de wet op de evenredige vrachtverdeling. Indien door de nu geschapen situatie de schipperij zou terugvallen tot den hoogst ongewenschten toestand, welke bestond vóór het inwerkingtreden van de wet, dan zal zij weinig redenen hebben zich te verheugen over de thans gevoerde actie en zij zal zich misschien herinneren de nauw verholen instemming, waarmede tegenstanders van de wet nu schrijven en spreken over het lek en de bres in de evenredige vrachtverdeling.

Onzekerheid blijft bestaan ten opzichte van het gebied, waar krachtens de bepalingen van de Rijnvaart-Acte de Nederlandsche wet op de evenredige vrachtverdeling buiten werking blijft. De vaart op den Rijn en zijn uitmondingen is vrij van Bazel tot de open zee, stroomopwaarts en afwaarts, behoudens de bepalingen van de acte zelf en behoudens veiligheidsvoorschriften. Lek en Waal worden met name genoemd als deel uitmakend van den Rijn. De meest geldende opvatting is, dat onder de acte vallen de Rijn, Neder-Rijn, Lek, de Noord, Nieuwe Maas, Scheur en Nieuwe Waterweg, de Waal, Merwede, Oude Maas, Spui, Botlek, Brielsche Maas, Kil, Hollandsch Diep, Haringvliet, alles tot aan zee, en alles met inbegrip van de havens, aan deze wateren gelegen, voor zoover in open verbinding hiermede. Het Voornsche Kanaal valt er dus buiten.

Art. 7 van de wet bepaalt, dat het inladen of in lading nemen in een vaartuig van goederen, voor vervoer naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zoodat het vervoer dier goederen in dat vaartuig, verboden is, tenzij krachtens overeenkomst, waarvoor een Bevrachtingscommissie haar tusschenkomst of goedkeuring heeft verleend. Na de uitspraak van den Hoogen Raad kan dus de rol van de bevrachtingscommissie worden uitgeschakeld voor alle vervoer van de eene naar de andere plaats, aan bovengenoemde

wateren gelegen. Vervoer tusschen eene niet en eene wel aan deze wateren gelegen plaats blijft onder de wet vallen. Een vervoer, gedeeltelijk over zee, maakt de heele reis tot een zeereis. Vervoer tusschen b.v. Delft en de Steeg, al wordt dit voor meer dan 90 pCt. uitgevoerd op z.g.n. „vrij water”, valt onder de wet.

De commissies te Rotterdam, Dordrecht, Nijmegen, Breda, Amersfoort, Utrecht en Terneuzen hebben plaatsen in hun ressort aan vrij water gelegen. Vooral de eerste drie zien hun bemoeiing beperkt. Een voorloopige schatting zou uitwijzen, dat tot nu toe in Rotterdam meer dan 20 pCt. van het totale vervoer werd bevracht tusschen plaatsen aan „vrij water”.

Een groot gedeelte van Nederland is dus vrij gebied geworden, waarop beurtvaart en particuliere schipperij een felle concurrentie kunnen ontwikkelen. Vrachten zullen dalen; misstanden als kroegbevrachting en geknoei met provisies en charters zullen herleven. Deze moeilijkheden zullen zich niet alleen voor het vrije vervoer voordoen. Op den duur is het ondenkbaar, als voor vervoer van Delft naar den Haag een hogere vracht zou worden betaald dan voor het veel langere (vrije) traject Rotterdam/Nijmegen. Evenzeer is het op den duur ondenkbaar, dat steenfabrieken in Wageningen, Rhenen en Vreeswijk naar Rotterdam kunnen bevrachten voor vrachten, welke een fractie bedragen van hetgeen fabrieken in Katwijk, Hillegom en Leiden betalen. Amsterdam zal niet lijdelijk toezien, dat vervoer, dat altijd over Amsterdam is gegaan, in Rotterdam of Dordrecht wordt overgeladen, als de vrachten van deze havens naar vrije plaatsen plotseling sterk verlaagd worden. Men kan niet verwachten, dat een fabrikant meer vracht zal betalen voor zijn grondstoffen dan een collega, die eenige kilometers verder aan vrij water ligt.

Van zuiver economisch standpunt bezien is een zeer ingewikkelde toestand ontstaan. De schippers zouden zich vrijwillig kunnen verbinden, het vrije vervoer toch door middel van de Bevrachtingscommissies aan te nemen, zooals op het oogenblik misschien nog gebeurt. Zoodra echter de arresten meer algemeen bekend worden en de schippers hun als steeds, wanneer vorst dreigt, gereserveerde houding opgeven, zal dit, waar onder de schipperij de solidariteit van het economisch inzicht zeer zwak is, veranderen.

Het Departement is, zooals b.v. „De Nederlandsche Werkgever” weet te berichten, doende een regeling te ontwerpen, die aan de nieuwe moeilijkheden tegemoet zal komen. Zelfs wordt gesproken over een wetswijziging op korten termijn. Voorloopig heeft de regeering op 24 Jan. 1935 het Rijngebied uitdrukkelijk uitgeschakeld van de werking der wet.

Denkbaar ware een systeem, waarbij naast de bestaande categorieën vaste relatie-, eigen goed- en beurtvaartschippers, een groep van Rijnschippers gevormd werd, welke men het Rijnvervoer zou doen uitvoeren en permanent of tijdelijk van alle ander vervoer zou uitsluiten. De vraag is dan, of op deze wijze toch niet indirect aan het vervoer op den Rijn een beletsel in den weg wordt gelegd. De Rijn-Acte zegt, dat: „Il ne sera apporté aucun obstacle, quel qu'il soit, à la libre navigation.” Een vrachtvaart, die door indirecte economische dwangmaatregelen wordt belemmerd, is niet meer vrij, maar afgezien hiervan wordt een schipper, die moet speculeeren, dat hij bij voortdurende of tijdelijke uitsluiting van ander vervoer alleen van het Rijnvervoer naast de fel mededingende vaste relatie- en beurtschippers kan leven; op weinig fraaie wijze gedwongen een sprong in het duister te doen.

„De Nederlandsche Werkgever” bepleit intrekking van de wet. Dit zou evenmin een oplossing brengen. Een chaotische toestand zou ontstaan voor de particuliere schipperij zoowel als voor de beurtvaart, die het de Regeering nog veel moeilijker zou maken een principieele regeling, saneering inhoudend, voor te bereiden en door te voeren.

Principieel juist is slechts de derde mogelijkheid,

dat men het arrest en zijn gevolgen als feiten accepteert (hetgeen reeds is geschied) en dat het Departement, in samenwerking met de Bevrachtingscommissies, aanvaardend dat de wet nu eenmaal niet geldt op den Rijn, een beroep doende op handel, schippers en bevrachters, de gevolgen van het arrest tracht op te vangen en te verzachten, om dan op korten termijn een classificatie en regeling door te voeren, welke de principieele oplossing van saneering brengt, welke de wet op de evenredige vrachtverdeling nog niet ten doel had.

DE ROTTERDAMSCHEN HAVEN EN DE AMSTERDAM-RIJNVERBINDING.

De Heer C. Vermey schrijft ons:

Naar aanleiding van de belangstelling waarin de nieuwe Amsterdam—Rijnverbinding zich den laatsten tijd mag verheugen, en de critiek die op dit project wordt geoefend, moge ik het volgende opmerken.

De moeilijkheden waarmede de Rotterdamse haven in dezen crisistijd te kampen heeft, en ik zal de laatste zijn deze te onderschatten, spelen m.i. velen parten. Het heeft geen zin thans ruim vier jaren na aanneming door de Volksvertegenwoordiging van het wetsontwerp-Reymer inzake den aanleg eener scheepvaartverbinding tusschen Amsterdam en den Boven-Rijn, der huidige Regeering te verwijten, dat het project absurd is. Er is heel lang gepraat, jaren zijn voorbijgegaan vooraleer de Landsregeering met een wetsvoorstel kwam en de wetgevende vergaderingen hebben destijds ampel gelegenheid gehad het voor en tegen te bestudeeren. Ook de tegenstanders waren destijds in de gelegenheid hunne bezwaren kenbaar te maken. Waarom dan na jaar en dag de Amsterdam-Rijnverbinding als uitgangspunt gemaakt voor een reeks verwijten aan het adres der huidige Regeering, verwijten die met de uitvoering van een behoorlijk door de wetgevende vergaderingen goedgekeurd wetsvoorstel in geen enkel verband staan?

Over de merites der verbinding zelve zou ik het volgende willen opmerken. Amsterdam en Rotterdam vervullen beide een geheel eigen rol. Rotterdam was en is — wij kunnen slechts hopen, dat de maatregelen der Deutsche Regeering om Duitsch vervoer in toenemende mate over Deutsche havens te leiden van tijdelijken aard zullen zijn — primair de doorvoerhaven, „gateway” luidt de Engelsche vertaling die zeer expressief is, van het Deutsche achterland. Zeker, ook Rotterdam heeft zijn vaste lijnverbindingen, maar het leeuwendeel van het verkeer in de Rotterdamse haven, de basis voor de haven zelf, is en blijft het massaal-vervoer van of naar het Deutsche achterland. In Amsterdam is het tegenovergestelde het geval. Amsterdam's haven is voornamelijk afhankelijk van zijn eigen lijnbedrijf, dat gevoed wordt door en zijn ontstaan te danken heeft aan eeuwenouden eigen handel, die Amsterdam reeds stempelde tot Europeesch handelscentrum toen Rotterdam nog in den vollen zin des woords visschersdorp was. De oude verbinding Amsterdam-Rijn was geen verbinding in modern-technischen zin en gezien de oude historische rechten alsmede de groote betekenis — óók in het heden — van Amsterdam als handels- en financieel centrum, was het dunkt mij uit nationaal oogpunt van de Regeering juist gezien Amsterdam een Rijnverbinding te geven méér in overeenstemming met de eischen van dezen tijd en de rol die Amsterdam in economisch opzicht vervult. De verbinding is nog allerminst gereed. Naar verluidt is ernstige stagnatie in den aanleg gekomen door het vervallen der gunning voor het bestek der nieuw te bouwen sluis bij Wijk-bij-Duurstede. Men moet, dunkt mij, deze stagnatie betreuren. Nog eens: Amsterdam en Rotterdam vervullen beide een rol in het oecoonisch bestel van ons land. De toestand is geheel anders dan ten aanzien van de kunstmatig en kortzichtig opgezette „zeehaven van Dordrecht”.

De moeilijkheden voor Rotterdam zijn vele; verschillende grieven aan het adres zoowel van de Landsregering als van de Gemeentelijke Overheid, die in het vervullen harer taak, vooral in het verleden, vaak ernstig zijn tekort geschoten, zijn juist, maar laten wij de zaak waarom het gaat niet vertroebelen door onzuivere argumenten in het debat te brengen. Hiermede is de Rotterdamsche haven, wier toekomst, mits wij Rotterdammers zelve waakzaam zijn en voortdurend op de bres staan, niet zóó hopeloos is als velen haar zien, veeleer geschaad dan gebaat. Zelfs al ware ruim vier jaren geleden geen wetsontwerp inzake de Amsterdam-Rijnverbinding aangenomen, dan nog zouden deze bezwaren dezelfde zijn.

Er zijn dunkt mij andere en betere middelen om voor de belangen van Nederland's eerste havenstad op te komen. Wij moeten er ons voor hoeden in alles wat elders geschiedt onmiddellijk een opzettelijke bedreiging van Rotterdam te zien. Een dergelijke houding getuigt niet van groot vertrouwen in eigen willen en kunnen. Zelf de hand aan den ploeg, waakzaam en rusteloos zoekend naar nieuwe mogelijkheden, ziedaar de eerste taak der particuliere ondernemers en daarnaast het op waardige en zakelijke wijze bepleiten van de Rotterdamsche havenbelangen in Regeerings- en overheidskringen, waarmede gepaard moet gaan het op deskundige wijze voorlichten van instanties, wier taak vooral in dit tijdsgewricht zóó veelomvattend is, dat zij uit onwetendheid wel eens al te zeer het havenbelang uit het oog verliezen. Aan dit aspect wordt in de kringen der belanghebbenden zeer zeker aandacht geschonken, terwijl ook de Rotterdamsche Kamer van Koophandel de levensbelangen der Rotterdamsche haven bepleit en verdedigt.

DE RIJKSMIDDELEN OVER DECEMBER 1934.

Het in dit nummer voorkomende middelenoverzicht over December 1934 vertoont hetzelfde beeld als verschillende voorafgaande overzichten in het afgelopen jaar te zien gaven. Laten wij beginnen met de „Overige middelen” van Afdeling II. De totale opbrengst bedroeg f 33.470.100, d.i. f 764.200 minder dan de ontvangsten van December 1933, doch f 1.260.300 boven de gemiddelde maandraming. Dit resultaat schijnt niet al te ongunstig. Ook nu moet echter weer worden opgemerkt, dat het op peil blijven van het totaal-bedrag louter te danken is aan de beide nieuwe heffingen, nl. de omzetbelasting en de couponbelasting, welke het vorige jaar nog niet in den staat voorkwamen en die in de afgelopen maand samen f 5.920.500 in de schatkist brachten. Indien deze nieuwe bronnen niet waren aangeboord, zou de middelenstaat een teruggang van f 6.684.700 hebben aangewezen. Het valt aan den anderen kant echter op, dat de gemiddelde maandraming bij de resterende middelen met f 2.664.800 is overschreden. Bij nadere analyse ziet men, dat verreweg de meeste middelen in opbrengst zijn teruggelopen en dat alleen een uitzondering is gemaakt door de dividend- en tantiëmebelasting, den zoutaccijns, de zegelrechten en de successierechten. Den sterksten teruggang vertoonen de invoerrechten en de suikeraccijns (tezamen f 7.246.200), doch het eigenaardige is, dat deze beide middelen in December 1933 abnormaal hooge ontvangsten verschafte. Op zichzelf beschouwd waren de opbrengsten van deze beide middelen ditmaal volstrekt niet gering; de maandraming werd bij de invoerrechten zelfs overschreden en hierin ligt dan ook de verklaring van het hierboven medegedeelde feit, dat de vergelijking met de gemiddelde maandraming voor de gezamenlijke middelen van Afdeling II zooveel gunstiger uitvalt.

Het jaaroverzicht vermeldt voor 1934 een totale opbrengst van f 359.313.400 tegen f 332.634.900 in het voorafgaande jaar en bij een jaarraming van f 386.517.500. Indien ook hier de invloed der nieuwe

heffingen wordt geëlimineerd, dan worden de cijfers voor de resterende heffingen aldus: opbrengst 1934 f 300.779.900; opbrengst 1933 f 332.634.900; raming 1934 f 298.617.500.

De dividend- en tantiëmebelasting zorgde nog voor een verrassing, doordat zij het voor de maand December niet onbelangrijke bedrag van f 590.900 opleverde, hetgeen een accres van f 245.700 beteekent bij de ontvangsten van December 1933. De achterstand over de verstreken maanden van het jaar daalde door dezen meevaller tot f 380.000. De jaarraming werd overtroffen met f 952.600.

De invoerrechten liepen terug van f 11.100.000 tot f 7.594.800. Doordat de invoer in de laatste maanden van 1933 met het oog op de op komst zijnde omzetbelasting sterk gestimuleerd werd, geeft deze vergelijking een te ongunstigen indruk. Dit blijkt ook wel uit het feit, dat in de afgelopen maand f 1.339.600 meer binnenkwam dan de gemiddelde maandraming. Dit is echter niet toe te schrijven aan een vermeerdering van den invoer, doch wordt veroorzaakt door de nieuwe en hoogere tarieven, met 1 Juli jl. ingevoerd. Gerekend over twaalf maanden blijft 1934 bij het voorafgaande jaar f 15.212.200 in het nadeel. Dat het er met onzen buitenlandschen handel niet goed voorstaat, wordt bewezen door de gestadige inzinking van het statistiekrecht, dat ditmaal f 47.700 minder opleverde en over twaalf maanden met f 239.000 terugliep.

Met de accijnzen gaat het over het algemeen slecht. Alleen de zoutaccijns gaf in de afgelopen maand een surplus (van f 85.900). De geslachtaccijns liep terug met f 161.900 door de daling der vee prijzen. De wijn verschaftte f 30.800 minder. Bepaald verontrustend is de voortdurende daling van den gedistilleerd-, den bier- en den suikeraccijns, welke in de afgelopen maand verminderingen van resp. f 1.041.600, f 236.100 en f 3.740.900 te zien gaven. Zoo ergens, dan doet de economische crisis zich hier gevoelen. Naast vermindering van het verbruik is bij den suikeraccijns bovendien de afschaffing van de 20 open ten van invloed. Ook de tabaksaccijns vertoonde ditmaal een decrees (van f 88.500); overigens heeft dit middel door de met 1 Maart jl. ingevoerde verhooging den laatsten tijd ruime baten opgeleverd. Het volgende staatje geeft het verschil aan tusschen de opbrengstcijfers van 1933 en 1934; tevens is daarbij de raming voor 1934 vermeld:

	Opbrengst 1933	Opbrengst 1934	Raming 1934
Zout	f 2.011.100	f 2.122.300	f 2.300.000
Geslacht	„ 6.702.600	„ 6.196.600	„ 6.500.000
Wijn	„ 2.644.100	„ 2.718.300	„ 2.340.000
Gedistilleerd ..	„ 34.071.700	„ 30.344.700	„ 33.000.000
Bier	„ 11.393.000	„ 10.201.800	„ 11.815.000
Suiker	„ 71.009.600	„ 52.923.900	„ 62.200.000
Tabak	„ 28.440.000	„ 31.341.400	„ 31.000.000

Alleen bij den wijnaccijns en den tabaksaccijns zijn zoowel de opbrengst van 1933 als het ramingscijfer overschreden. De overige middelen zijn bij de verwachting ten achter gebleven, behalve de zoutaccijns, die meer dan het vorige jaar opleverde.

De belasting op gouden en zilveren werken bracht f 45.300 minder op. De omzetbelasting leverde ditmaal f 5.513.000 bij een maandraming van f 6.791.700. Het verschil tusschen raming en opbrengst van dit middel is ten deele nog het gevolg van de vroeger medegedeelde oorzaken. Door de omstandigheid, dat de nieuwe heffing blijkbaar geruimen tijd noodig heeft om op gang te komen, is zij intusschen voor 1934 een groote tegenvaller geworden; het nadeelig verschil met de raming belooft niet minder dan f 27.083.300. Ook de couponbelasting stelt teleur, wat niet behoeft te verwonderen, daar de wet niet het gehele jaar heeft gewerkt en de daling van den rentestand veel conversies heeft veroorzaakt. De jaarra-

ming overtreft de totale opbrengst met f 2.283.200.

De z.g. conjunctuurheffingen maken geen slecht figuur. De zegelrechten accresseerden met f 290.700, waarvan f 48.700 op rekening komt van een ruimer vloeien der beursbelasting. De registratierechten gaven ditmaal iets minder (f 31.000). Doordat de voorafgaande maanden voor deze groep van middelen in het algemeen gunstig waren, werden bij beide heffingen, gerekend over twaalf maanden, zoowel de ontvangsten van het vorige jaar als de raming overschreden, bij de zegelrechten met resp. f 1.912.400 en f 1.649.300 en bij de registratierechten met onderscheidenlijk f 292.900 en f 1.302.400.

De successierechten bewezen hun onberekenbaarheid door ditmaal niet minder dan f 4.317.500 op te leveren of f 1.669.900 meer dan in December 1933. Daar de loop van dit middel ook in de vorige maanden is meegevalen, bracht 1934 f 2.404.500 meer op dan het voorafgaande jaar; bovendien werd de jaarraming met f 4.440.200 overtroffen. Tenslotte de loodsgelden, welke in December jl. f 47.800 minder in de schatkist brachten, waarin de met ingang van 1 Augustus jl. in werking getreden tariefsverlaging tot uitdrukking komt. Gerekend over twaalf maanden gaf 1934 evenwel nog een surplus van f 19.700.

Over de Directe Belastingen van Afdeling I kunnen wij kort zijn, daar in den stand van het kohierbedrag gedurende de afgelopen maand slechts geringe wijzigingen zijn gekomen. Vergeleken met het overeenkomstige tijdstip van 1933 is het zuiver bedrag der kohieren bij de grondbelasting op 31 December jl. f 242.300 hooger en bij de vermogensbelasting f 351.600. Bovendien werd bij eerstgenoemde belasting de raming met rond f 25.000 overschreden. De vermogensbelasting daarentegen bleef niet onbelangrijk bij de raming ten achter (f 1.757.300). Bij de inkomstenbelasting moet een verlaging van het zuiver kohierbedrag met f 7.441.700 worden geconstateerd; daarentegen werd de raming met f 2.233.000 overtroffen. De Verdedigingsbelasting I wijst f 155.500 minder aan dan ultimo December 1933 en kon ook de raming niet halen (nadeelig verschil f 2.940.500). De belasting van de doode hand paraisseert op den staat met een bate van f 231.200. Aangezien de betreffende wet op 9 October 1934 is uitgegeven, zijn uiteraard nog slechts weinig aanslagen vastgesteld.

De inkomsten van het Gemeentefonds loopen over het algemeen genomen terug. Alleen de opcenten op de Vermogensbelasting maken een uitzondering. Het Wegenfonds daarentegen blijft goed op peil; tegenover een totaal-ontvangst van f 20.678.500 in 1933 staat in het laatstverloopen jaar een opbrengst van f 21.828.800.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET GEORDENDE CREDIETWEZEN IN DUITSLAND.

I.

Prof. Dr. Konrad Mellerowicz te Berlijn schrijft ons:

De regeling van het bankwezen door de wet van 5 December 1934.

1. De grondprincipes van deze wet.

De ervaringen, die verkregen zijn met het toezicht op de banken sedert de wet van 19 Sept. 1931, vormen den grondslag van de nieuwe wet, die verder gaat dan de vorige en tengevolge van de structuur van het Deutsche bedrijfsleven ook verder moet gaan.

De nieuwe bankwet brengt een geordend bankbedrijf, een bewuste leiding van het kapitaal uit het oogpunt van het geheele bedrijfsleven, teneinde verkeerde investeringen en daardoor bevroren credieten, overbelasting van het bankapparaat en economische concurrentie, te hooge rentetarieven en productiekosten, illiquiditeit van de banken en door

het bankbedrijf veroorzaakte storingen in de circulatiesfeer van het bedrijfsleven zooveel mogelijk te vermijden.

De ordening van het bankwezen gaat derhalve volgens de nieuwe wet veel verder. Zij beteekent ongetwijfeld *het einde van het vrije bankwezen*; zij is echter organisch slechts een verdere ontwikkeling van het in 1931 begonnen toezicht op het bankbedrijf, hetwelk in zijn destijds beperkten omvang uit gebrek aan ervaring slechts een voorloopig karakter moest en kon dragen.

Ook het nieuwe Deutsche bankbedrijf staat in het teeken van de geordende concurrentie. Het is echter geen planhuishouding in het bankwezen. Het houdt organisch eerder het midden tusschen planhuishouding en vrije concurrentie.

Het is niet een planhuishouding, omdat:

1. de omvang van de staatsinterventie beperkt is,
2. de credietwet slechts een schema voor staatscontrole vormt en zooveel zuivere aanbevelingen en adviseerende voorschriften bevat, dat er voor de vrije werkzaamheid binnen dit kader voldoende plaats blijft,

3. de wet aan het vrije initiatief niet alleen groote vrijheid laat, doch deze zelfs als het ware eischt en

4. de bepalingen van de wet bovendien volkomen elastisch zijn, aan de persoonlijke beslissingen van den bankcommissaris veel vrijheid overlaten en wijzigingen gemakkelijk kunnen worden doorgevoerd.

Uit deze omstandigheden trekt de nieuwe credietwet consequenties. Het is een ruim gehouden schema voor de toekomst van het crediet. Het vermijdt elke overhaaste vastlegging. „Het legt slechts de grondslagen voor een gezond beheer vast, onthoudt zich echter van elk bureaucratisme en vermijdt een voor het algemeen belang nadeelige beperking van het vrije initiatief.” Het laat tijd voor observatie, voor het verkrijgen van ervaring, voor veranderingen. Uit de voorschriften inzake de crediettransacties, de liquiditeit en het girale betalingsverkeer blijkt inzonderheid de terughoudendheid, welke men zich heeft opgelegd bij de taak van regeling van het credietverkeer. Het bestaande wordt slechts waar noodig en indien zulks zonder storingen mogelijk is, onmiddellijk gewijzigd, b.v. bij het inrichten van de „Evidenzzentrale”, het waarborgfonds, de publiciteit, dus daar, waar het toezicht organisatorisch ingrijpen vereischt.

Het is in overeenstemming met het wezen van de huidige Deutsche opvattingen van het bedrijfsleven, dat het de ontwikkeling „van het nationaal-economisch leven niet aan zichzelf wil overlaten, doch dat de staat zich als exponent van het volk met de uitvoering van economische maatregelen bemoeit, ten deele ze ook zelf op zich neemt.” Toegepast op het bankwezen volgt uit deze opvatting, „de noodzakelijkheid van een uitgebreide wettelijke controle, die noodzakelijk gehandhaafd moet worden.” In ieder geval slechts staatscontrole, geen overneming van de functies, die het bankwezen verricht, door den staat. Want „het particuliere initiatief met individueele verantwoordelijkheid beteekent de meest doelmatige organisatie van de credietinstellingen, wanneer gelijktijdig door een daarmede overeenstemmend toezicht het algemeen belang zonder voorbehoud blijft gelden.” Het doel en de kern van de regeling is het tot stand brengen van een zonder wrijving functioneerende geld- en kapitaalmarkt. Daarbij is het herstel van de economische principes bij het credietapparaat eveneens noodzakelijk.

* * *

De door de wet inzake het credietwezen beoogde ordening van het bankwezen omvat:

- a. de controle over het geheele bankwezen,
- b. de verplichte goedkeuring van alle credietinstellingen,
- c. de controle over de crediettransacties,
- d. het normaliseeren van de liquiditeit der banken,

e. de controle over het girale betalingsverkeer,
f. de regeling van den rentevoet en de concurrentie in het bankwezen.

a. De algemeen verbindende kracht van de wet.

Onder de wet vallen alle credietinstellingen van particulieren en publiekrechtelijken aard; particuliere banken en bankiers, publiekrechtelijke credietinstellingen, publiekrechtelijke spaarbanken en giro-instituten, girocentrales, de landelijke en bedrijfscrediet-coöperaties, hypotheekbanken, bouwspaarkassen en spaarinstellingen, die een bepaald doel beoogen. Uitzonderd zijn slechts: de Rijksbank, Gouddiscontobank, Rijkspost, bepaalde woningbouwondernemingen en de pandhuizen.

Het toezicht op het bankwezen wordt uitgeoefend door:

1. het Bureau van Toezicht, welks taak vooral het aangeven van richtlijnen is (normatieve bepalingen);

2. den Commissaris voor het bankwezen, die de uitvoering van de wetten en van de normatieve bepalingen moet controleeren;

3. de instanties, welke tot nu toe met het toezicht op de afzonderlijke groepen van banken belast waren.

Het bureau van toezicht, de opvolger van het bankcuratorium, bestaat thans uit zeven personen, onder voorzitterschap van den president van de Rijksbank. De bankcommissaris ressorteert niet meer onder het bureau van toezicht, omdat dit tegelijkertijd het klachtenbureau voor zijn beslissingen is. Het bureau van toezicht wordt volgens het leidersprincipe beheerd, waardoor de persoon van den voorzitter, die steeds de president van de Rijksbank is, een ongewone macht verkrijgt. De taak van het bureau van toezicht is inzonderheid de volgende:

1. De zorg voor het invoeren van de algemeen economische principes in het crediet- en bankwezen en voor het uit den weg ruimen van wantoestanden, die in het credietwezen voorkomen.

2. Het uitvaardigen van voorschriften inzake de liquiditeit, den aankoop van effecten en het beleggen van spaargelden.

3. Het treffen van regelingen voor de afbakening van de werkingssfeer en het bepalen van het maximum bedrag voor de afzonderlijke credieten.

4. Het geven van richtlijnen voor de bedrijfsleiding van de credietinstellingen en voor haar controle.

5. Het uitvaardigen van voorschriften voor de regeling van het girale betalingsverkeer.

6. Tot 31 December 1935 bestaande credietinstellingen te verbieden het bedrijf geheel of ten deele voort te zetten.

De Rijkscommissaris heeft het recht:

1. In geval van dringend gevaar voorloopige maatregelen te nemen.

2. Aan credietinstellingen te verbieden het bedrijf uit te oefenen.

3. Invloed uit te oefenen op de winstuitkeering.

4. Bepalingen omtrent rente, provisie en de concurrentievoorwaarden voor te schrijven.

5. Elke gewenschte inlichting te verlangen, aan algemeene vergaderingen en aan zittingen van het bestuur en van den raad van commissarissen deel te nemen en deze ook te convoceeren.

6. Geldboeten op te leggen en de doorvoering van zijn beschikkingen te eischen.

De Rijkscommissaris werkt slechts met een klein apparaat (tot dusverre 5 referenten, later ongeveer 50 medewerkers), omdat hij tegelijkertijd een functie bij de Rijksbank bekleedt, welke derhalve te zijner beschikking staat en alle instanties hem voorts moeten bijstaan.

Omtrent de reeds bestaande Bureaux van Toezicht van sommige banktypen (hypotheekbanken, spaarbanken) komen in de credietwet geen nieuwe bepalingen voor.

Daarentegen heeft de Rijksbank in zekere mate bevoegdheid tot toezicht verkregen, voor zoover het het girale betalingsverkeer betreft, in hetwelk zij zich

kan inschakelen. Voorts worden een verplicht onderzoek van de depots en een controle door onafhankelijke accountants voor alle banken ingevoerd. Bij deze vier-, vaak vijfvoudige controle (voor bepaalde soorten banken) komt nog een grootere inzage in het bedrijf van de banken door het publiek zelf door middel van een grootere publiciteitsplicht.

b. Einde van de bedrijfsvrijheid in het bankwezen.

Ten einde stelsellooze uitbreiding en overvoering in het credietwezen met haar schadelijke gevolgen op het gebied van de deposito's en de verdeling van de credieten te voorkomen, voert de nieuwe credietwet een concessiedwang voor alle nieuw op te richten credietinstellingen in. Elke oprichting van nieuwe credietinstellingen en het openen van filialen door binnen- en buitenlandse banken is van de toestemming van den Rijkscommissaris afhankelijk. De toestemming kan worden geweigerd:

1. indien de bedrijfsleider als immoreel bekend staat of niet voor zijn taak geschikt is,

2. indien de instelling niet over voldoende eigen middelen beschikt,

3. wanneer de toestemming, met de plaatselijke en algemeen economische omstandigheden rekening houdende, niet gerechtvaardigd schijnt.

Bankinstellingen, welke vóór 30 Juni 1934 werden opgericht, hebben deze toestemming niet noodig. De bankcommissaris kan echter de voortzetting van reeds bestaande bedrijven verbieden, wanneer die bepaalde credietinstelling geen garantie voor de zekerheid van de haar toevertrouwde gelden of effecten biedt, of wanneer zij belangrijke algemeene belangen schaadt. Reeds verleende concessies kunnen weder worden ontnomen, wanneer zij door onware aangiften of verkeerde voorstellingen op listige wijze werden verkregen.

Beslissend voor de invoering van den dwang tot toestemming was het feit, dat het Deutsche crediet-apparaat sterk overvoerd is: bij een achteruitgang van het balanstotaal sedert 1913 met R.M. 6,8 miljard is het aantal credietinstellingen en filialen daarvan met ongeveer 6.000 gestegen. Een verdere toename moet noodzakelijk tot een vermindering van de zuinigheid van het bankapparaat en van de rentabiliteit der banken leiden, hetgeen weder een opvoering van de rente en de provisie zal veroorzaken.

Naast de vereischte concessie komt een sterk uitgebreide plicht tot publiciteit. Aan den Bankcommissaris moet mededeeling worden verstrekt van:

1. Mutatie in den persoon van den bedrijfsleider.

2. Beoogde fusies, kapitaal deelnemingen en kapitaalwijzigingen.

3. Voorgenomen sluiting van het bedrijf of van filialen.

Bovendien moeten alle banken thans aan den commissaris jaarlijksche en halfjaarlijksche balansen overleggen (de banken met een balanstotaal grooter dan R.M. 1 miljoen, maandelijksche balansen); terwijl zij alle noodzakelijke inlichtingen moeten verstrekken en alle vragen, welke hierop betrekking hebben, moeten beantwoorden.

(Slot volgt.)

AANTEKENINGEN.

Conclusies van de Federal Trade Commission betreffende de groot-filiaalbedrijven in de Verenigde Staten.

In het vorige nummer hebben wij het een en ander over de Amerikaansche grootwinkelbedrijven vermeld naar aanleiding van het onderzoek, dat door de F.T.C. heeft plaats gehad. Deze komt in haar slot-rapport tot de conclusie, dat het voornaamste voordeel, dat de filiaalwinkel heeft, is gelegen in den lagere verkoopprijs voor de consumenten. Deze lagere verkoopprijzen acht de Commissie het resultaat van verschillende factoren. Vatbaar voor gewone overheidsmaatregelen, dus blijkbaar op grond van de bestaande

wetgeving, acht de F.T.C. de navolgende oorzaken:

1. De in den regel lagere inkooprijzen van de chains in vergelijking met die der zelfstandige groot- en kleinhandelaren, meestal tengevolge van extra-kortingen en rabatten voor de grootwinkelbedrijven. Deze kortingen zijn soms gebaseerd op gespecificeerde aankoopquanta, of bepaalde omzettoenamen, hetzij bestemd om aan de chains door deze gemaakte kosten van reclame voor de producten van den fabrikant te restitueeren, hetzij als reclame-toelage zonder meer.

2. Het uitgebreid gebruik, dat de chains van lokartikelen (leader and loss leader merchandise) maken, die worden verkocht tegen prijzen beneden de gemiddelde exploitatiekosten vermeerderd met den inkoop-prijs en soms zelfs onder de laatste.

3. Meer onderwicht en minder overwicht bij filiaalbedrijven in sommige plaatsen dan bij de zelfstandige winkeliers, voor wat de uitgewogen artikelen betreft.

Verder wijst de F.T.C. op de volgende oorzaken, die alsnog aan wettelijke regeling zouden kunnen worden onderworpen.

4. De mindere service voor de klanten, die de filiaalwinkels als regel geven in vergelijking met de zelfstandige winkeliers.

5. De lagere loonen, die in sommige plaatsen door de chains ten tijde van het onderzoek werden betaald.

6. Uitschakeling door de chains van het meerendeel der groothandelskosten waarmede gewoonlijk het grossier-winkelier distributie-systeem gepaard gaat.

7. De grotere winstmarges op die artikelen, die door de grootwinkelbedrijven worden gekocht of speciaal voor hen vervaardigd en welke zij onder hun eigen merk verkopen. De winstmarge op deze eigen merken der chains is groter dan die op de standaardmerkartikelen van fabrikanten, welk voordeel het de chains soms vergemakkelijkt de prijzen der standaardmerken te drukken door deze als lokartikelen (loss leaders) aan te bieden, terwijl zij hun eigen merken slechts zelden als lokartikel gebruiken.

8. Winsten verkregen door als grossier op te treden, zooals een aantal chains doet. Deze aldus verkregen winsten kunnen eveneens bijdragen tot de lagere prijzen der artikelen, die en detail worden verkocht.

9. Voorts hebben de chains in vele branches het belangrijk voordeel van dagblad-reclame gebruik te kunnen maken, wat de zelfstandige winkelier zich niet kan veroorloven. Bovendien is advertentiereclame voor de chains effectiever dan voor de zelfstandige winkeliers tengevolge van de veelheid van verkoopplaatsen, in die gevallen waarin de chain meer

dan één winkel heeft in het door de advertentie-reclame bestreken rayon.

10. Een laatste en zeer belangrijk voordeel van het grootwinkelbedrijf is gelegen in de mogelijkheid het gemiddelde te nemen van de winsten zijner winkels in verschillende plaatsen, waardoor de lagere prijzen in sommige rayons worden gecompenseerd door de hogere elders. Deze mogelijkheid om het gemiddelde van zijn prijzen en winsten te nemen kan het grootwinkelbedrijf daadwerkelijk steunen bij zijn lokartikelen-politiek.

Ten aanzien der concurrentiemethoden en handels-politiek der grootwinkelbedrijven, in het bijzonder wat betreft onfaire wijzen van concurrentie, overeenkomsten, „conspiracies” of combinaties ter beperking van vrije concurrentie (restraint of trade) merkt het slot-rapport der F.T.C. het volgende op:

„Wat betreft overeenkomsten, „conspiracies” of combinaties ter beperking van de vrije concurrentie tusschen de chain stores zelf, kan gezegd worden, dat het onderzoek er niet in is geslaagd, dergelijke practijken aan het licht te brengen. Integendeel, grootwinkelbedrijven in de verschillende artikelen-branches concurreeren actief met andere filiaalbedrijven in dezelfde branche.”

Wel zegt de F.T.C. bij haar onderzoek een aantal concurrentiepractijken en uitingen van zakenpolitiek waargenomen te hebben, die verdienen als mogelijke „unfair methods of competition in commerce” aangemerkt te worden.

De F.T.C. ontving 27 klachten over onfaire practijken van chain stores bij den verkoop, waarvan 23 betrekking hadden op onjuiste kwaliteitsaanduiding (misbranding) van artikelen en onware en misleiden-de reclame. Drie klachten golden het verkoopen beneden kostprijs ten nadeele van concurrenten, één klacht betrof een samenspanning tot prijshandhaving, exploitatie van een loterij en prijsdiscriminatie. Dergelijke klachten werden door de Commissie onderzocht en behandeld op de bij haar gebruikelijke wijze om dergelijke practijken te voorkomen.

Naast dit slotrapport over de grootfiliaalbedrijven zal de F.T.C. binnenkort haar conclusies en aanbevelingen publiceeren inzake wetgeving, vergezeld van een bespreking der wettelijke maatregelen, die op grond der bestaande federale statuten kunnen worden genomen. Deze publicatie zal ook voorstellen inzake nieuwe wetgeving bevatten, welke voorstellen wel door de Commissie zijn behandeld, doch niet definitief worden aanbevolen.

Dr. TH. VAN LUYTELAER.

Resultaat van de rondvraag van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek.

Dr. Gustav Mikusch te Weenen zendt ons onderstaand overzicht van de Internationale Vereeniging voor de Suikerstatistiek:

	Aantal werkende fabrieken		Aantal antwoorden	Hoeveelheid verwerkte bieten in metr. tonnen		Suikerproductie in metr. tonnen ruw-suikerwaarde		± in procenten t.o.v. het vorigjaar	
	1934/35	1933/34		1934/35	1933/34	1934/35	1933/34	verwerkte bieten	suikerproductie
Duitschland	210	209	210	10.124.434	8.284.433	1.648.271	1.429.175	+ 22.21	+ 15.33
Tsjecho-Slowakije	113	116	113	3.775.287	2.810.745	633.149	517.490	+ 34.32	+ 22.35
Oostenrijk	7	7	7	1.387.565	1.059.835	225.681	170.458	+ 30.92	+ 32.40
Hongarije	12	12	12	793.107	808.429	119.300	135.567	- 1.90	- 12.00
Joego-Slavië	8	8	8	519.570	472.319	62.524	74.170	+ 10.00	+ 15.70
Iersche Vrijstaat	4	1	4	477.000	204.984	70.880	35.290	+132.70	+100.85
België	36	37	36	1.790.000	1.710.000	268.490	247.040	+ 4.68	+ 8.68
Italië	51	51	51	2.650.000	2.120.000	343.000	300.500	+ 25.00	+ 14.14
Polen	63	62	63	2.577.000	1.845.610	445.000	344.052	+ 39.63	+ 29.34
Denemarken	9	9	9	778.100	1.541.000	80.500	254.000	- 49.51	- 68.31
Zweden	19	20	19	1.840.419	1.818.964	271.650	304.792	+ 1.18	- 10.87
Turkije (Europ. en Aziat.)	4	3	4	402.000	496.000	65.000	73.097	- 18.95	- 11.08
Totaal	536	535	536	27.114.482	23.172.319	4.233.445	3.885.631	+ 17.01	+ 8.95

Winkelprijzen en kruidenierswaren.

Van bevriende zijde gewerd ons onderstaande tabel van kleinhandelsprijzen. Zij zijn genoteerd, in den loop der jaren, in een winkel, die ten aanzien van zijn kooperskring geen belangrijke verandering heeft ondergaan. Zij betreffen, naar de mededeeling van onzen zegsman, overeenkomstige kwaliteiten, zoodat vergelijking van de prijzen in onderstaande

tabel zonder herleiding geoorloofd is te achten. Opvallend zijn de verschillen tusschen de prijzen van 1920 en die van thans, de prijsdalingen in de tijdvakken 1920/23 en 1929/32, alsmede de prijsverhoogingen van 1934. De laatste zijn vrijwel uitsluitend toe te schrijven aan regeeringsheffingen. Zonder deze zouden de meeste prijzen nog iets beneden 1933 zijn geweest.

Artikel	Eenheid	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934
Rijst	pond	38	28	25	20	15	15	15	15	14	14	13	9	9	7	7
Havermout	"	20	18	17	14	14	12	14	14	14	14	11	11	9	9	12
Griesmeel	"	35	24	25	16	16	16	16	16	13	10	10	10	7	7	10
Groene erwten	"	19	20	22	17	18	13	18	20	16	13	10	8	8	10	8
Bruine boonen	"	20	26	26	16	22	14	13	25	28	15	11	6	6	7	6
Spliterwten	"	30	28	26	23	20	17	22	24	21	16	14	12	12	12	10
Pinda's	"	50	40	30	23	21	24	20	22	22	17	18	15	10	12	6
Slaolie	liter	200	150	100	100	100	90	80	80	80	72	62	48	42	42	50
Raapolie	"	135	70	70	55	60	60	64	56	58	58	48	45	42	35	54
Boterolie	"	125	110	90	90	70	70	68	68	65	65	52	48	42	42	65
Gemengd voer	pond	19	17	10	10	8	8	8	8	8	8	6	5	4	5	5
Ochtendvoer	"	20	18	18	16	16	16	16	12	12	11	10	10	8	8	7
Suiker	"	52	40	26	34	34	24	26	25	23	22	19	19	18	18	21
Zeep	"	42	26	14	17	15	15	14	13	13	13	11	9	7	7	6
Stijfsel	"	40	18	16	16	16	16	15	15	15	15	15	12	12	12	11
Bloem	"	27½	—	15	12½	10	15	13	12	11	10	9	7	6	7	9
Vijgen	"	38	30	30	25	20	20	16	17	18	18	18	13	16	12	13
Vermicelli	"	50	55	35	28	22	24	24	24	20	19	19	18	16	12	13
Appelen	"	100	90	90	52	55	55	48	44	54	63	45	45	38	28	30
Pruimen	"	75	38	36	34	32	32	32	28	23	20	20	18	16	14	19
Witte boonen	"	38	30	30	22	18	17	16	14	20	30	17	13	10	10	15
Soda	"	16	10	5	4	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	2½
Bessensap	½ flesch	67½	39	38	28	23	26	23	23	23	20	15	15	14	13	10
Sunlightzeep	pak	67½	65	55	50	46	46	46	40	40	40	40	40	35	30	25
Sucade	pond	250	130	130	130	130	130	100	70	70	80	60	60	60	50	55
Spiritus	flesch	45	53	27	23	23	24	23	23	23	23	23	23	17	17	18

„Organische renteverlaging” in Duitsland en Italië.

De „strijd tegen de renteslavernij” der Duitsche nationaal-socialisten is door Schacht c.s. geleid in de minder radicale banen van een „organische renteverlaging”. De vergelijking van Schacht met „een historisch verbindingslid tusschen een koele, objectieve en zakelijke feitenbeschouwing en de brandende nationaal-socialistische wil”, gemaakt door de „Völkische Beobachter”, is een zeer gelukkige, welke past op de geheele economische politiek van het Derde Rijk.

Op 25 Januari jl. werd de „Wet op de doorvoering eener renteverlaging bij credietinstellingen” afgekondigd. Hierbij worden hypotheekbanken en publiekrechtelijke credietinstellingen gemachtigd, hun schuldeischers een conversie aan te bieden, in 4,5 pCt. rentende obligaties, voor zoover de rente 6 pCt. of meer bedraagt. Waar het hier gaat om een bedrag van rond R.M. 8 milliard, beteekent dit een totale rentebesparing van R.M. 120 miljoen.

Het „organische” element in deze conversie is gelegen in de zachte dwang welke uitgeoefend wordt, de rente voor een belangrijk deel der kapitaalmarkt (i.c. de pandbriefmarkt) te doen aanpassen bij de

gedaalde rente van deelen der kapitaalmarkt, dus in een opheffing der natuurlijke traagheid en niet in het minst in de voorziening, dat de reductie in de rentelast ten goede moet komen aan de uiteindelijke geldnemers-hypotheekgevers.

In dit opzicht komt de actie geheel overeen met de maatregelen, welke in Italië reeds in September 1934 zijn genomen, toen de pandbriefrente op 4 pCt. werd gesteld, hetgeen betrekking had op een bedrag van ca. Lire 4,25 milliard, waarvan ook automatisch de hypotheekdebiteuren profiteerden.

Van de renteverlaging door het kabinet Brüning eind 1931 onderscheidt de laatste Deutsche maatregel zich door het ophouden van den schijn van vrijwilligheid der conversies, waarin het ook weer overeenkomt met het Italiaansche systeem. Bepaald is, dat degenen die met de conversie instemmen, geen formaliteiten te vervullen hebben, terwijl van degenen die prijs stellen op het behoud van hun oude rente mededeeling hiervan wordt verwacht binnen een termijn van 10 dagen. Bovendien ontvangen zij, die in conversie toestemmen, een eenmalige uitkering in contanten van 2 pCt. van het nominale bedrag der schuldbewijzen. Daarentegen worden de niet-geconverteerde schuldbekentenissen niet meer tot de

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	20-26 Jan. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	20-26 Jan. 1935	Sedert 1 Jan. 1935	Overeenk. tijdvak 1934	1935	1934
Tarwe	7.738	92.057	47.925	—	775	—	92.832	47.925
Rogge	7.329	19.539	21.823	—	—	5.000	19.539	26.823
Boekweit	1.171	2.158	875	—	—	—	2.158	875
Maïs	11.655	62.710	98.010	200	7.071	19.930	69.781	117.940
Gerst	1.032	14.935	13.717	—	785	3.223	15.720	16.940
Haver	187	4.000	7.655	—	—	—	4.000	7.655
Lijnzaad	1.438	4.138	12.203	386	13.055	11.036	17.193	23.239
Lijnkoek	—	27	12.720	—	—	—	27	12.720
Tarwemeel	615	1.551	1.125	197	508	203	2.119	1.328
Andere meelsoorten	1.528	4.199	3.985	90	456	192	4.655	4.177

beursnotering toegelaten en zijn bijgevolg ook niet meer beleenbaar. Tenslotte is door Schacht in een radiorede het rotsvaste vertrouwen uitgesproken, dat allen zullen medewerken aan de saneering van het economisch leven, zooals dit door den „Führer" beoogd wordt. Verwacht wordt dan ook, dat slechts enkelen, bijv. de kleine rentetrekken, de uitkeering van 6 pCt. zullen behouden.

Geheel gelijksoortige maatregelen werden in September in Italië toegepast.

Intusschen is deze conversie voorafgegaan door een reeks van maatregelen, welke allen hebben medegewerkt aan een saneering van de beleggingsmarkt, van welke wij noemen de conversie van de 6 pCt. Rijksleening en van de „Neubesitzanleihe" in 4 pCt. leeningen, de „Gemeinde-Umschuldung", waarmee een bedrag van rond R.M. 3 milliard gemeoid was en die de gemeentelijke financiën krachtig hersteld heeft, de hervorming van het beurswezen, de wet tot regeling van het credietwezen en tenslotte de „Anleihestockgesetz", welke de uitkeering van dividenden beperkt. Voorts heeft men een voldoende koersstijging der obligaties afgewacht en heeft kort geleden een vrijwillige conversie eener groote hypotheekbank, naar nu blijkt als proef, plaats gehad.

Opgemerkt dient nog te worden, dat bovengenoemde instellingen de renteverlaging eerst kunnen doorvoeren met ingang van 1 April 1935, terwijl de verlaging der rente voor de debiteuren dier instellingen eerst met 1 October d.a.v. ingaat, waardoor de liquiditeit dezer instellingen zal verbeteren. De rentereductie voor hypotheeknemers zal 1,5 pCt. bedragen of zooveel meer als de rentevoet thans meer bedraagt dan 6 pCt.

De verlaging betreft dus *niet* de schuldbekentenissen van Rijk, staten, provinciën en steden en evenmin industriele obligaties. Ook heeft de wet geen invloed op de verhouding van debiteuren tot kapitaalverstrekkers als particulieren en fondsen.

In Italië is de verordening van September aangevuld met de verordening van October 1934, welke ook conversie van particuliere schulden mogelijk maakt door deze om te zetten in zoodanige aan officieele instituten, terwijl ook de rente van publiekrechtelijke credietinstellingen verlaagd werd, waarvan voornamelijk de „Ente locali" (provinciën en gemeenten) profiteeren.

Van de jongste Deutsche renteverlaging zullen profijt trekken de gemeenten, welke leeningen tot een bedrag van bijna R.M. 2 milliard verschijnen onder de bovengenoemde R.M. 8 milliard, zoodat zij een rente zullen besparen van ca. R.M. 30 millioen. Van grooter belang nog zijn de gevolgen voor de stedelijke huiseigenaars, daar ruim R.M. 6 milliard aan pandbrieven zal worden geconverteerd, waarvan het grootste gedeelte is geïnvesteerd in stedelijke gebouwen. Hierbij zullen weer vooral de nieuwe bezitters van gebouwen geholpen worden, daar de belastingen hier een geringe, de rentelasten daarentegen een groote rol spelen. Anders is het met het oud bezit, waarbij de hooge belastingen en andere publieke lasten een zware druk geven, terwijl de rentelast minder betekenis heeft. Voor deze laatste categorie is daarom de eveneens per 1 April a.s. ingaande belastingverlaging van meer belang.

Het is de vraag of de huren verlaagd zullen worden. Wellicht zal de stijgende tendens, welke hier en daar aanwezig was, geremd worden, doch het schijnt toch vooral de bedoeling te zijn, de rentabiliteit van het huizenbezit te vergroeten en hierdoor de bouwrijverheid te stimuleeren.

Een verder ingrijpen in de schuldverhoudingen zou niet te verwonderen zijn, waar in tegenstelling met Italië de rente op schuldbekentenissen in handen van particulieren, anders dan van credietinstellingen, in Duitschland nog niet beknot is.

G.

OVERZICHT VAN DEN STAND DER RIJKSMIDDELEN. (In Guldens)

Afdeling I Dir. belastingen.	Kohieren voor den dienst 1934 ¹⁾			Zuiver bedrag der kohieren (met inbegrip v. opc. v. h. Leening; 14) voor den vorigen dienst t. m. dezelfde maand van het vorige jaar ²⁾
	Benaming der middelen	Totaal bedrag	Bedragen, welke zijn teruggegeven of anders dan wegens betaling op de kohieren afgeschreven	
Grondbelast. a)	9.788.154	27.711	9.760.443	9.518.097
Inkomst.bel. b)	58.682.417	2.089.518	56.592.899	64.034.583
Vermogensbel. c)	15.930.171	172.936	15.757.235	15.405.667
Verdedig.bel. I	3.931.794	172.334	8.759.460	8.914.919
Bel.v.d. doodehd. ³⁾	231.157	—	231.157	—
Totalen	93.563.693	2.462.499	91.101.194	97.873.266

a) $\frac{1}{4}$ hoofdsom + 20 procenten op de hoofdsom der geouwe eigendommen.

b) Hoofdsom + 20 procenten. c) Hoofdsom + 55 procenten.

¹⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1934/1935 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934.

²⁾ Voor de belastingen naar inkomen en vermogen bestaan de vermelde bedragen uit $\frac{2}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1933/1934 en $\frac{1}{3}$ gedeelte van het belastingdienstjaar 1932/1933.

³⁾ Aangezien de betreffende wet op 9 October 1934 is uitgegeven, waren op ultimo November dezes jaars uiteraard nog slechts weinig aanslagen vastgesteld.

Afdeling II. Overige middelen.	Dec. 1934	Sedert 1 Januari 1934	Overeen- komstige periode 1933
Benaming der middelen			
Divid.- en tantiëmel. *)	590.941	13.192.622	13.572.665
Rechten op den invoer *)	7.594.805	82.190.166	97.402.372
Statistiekrecht	132.455	1.768.807	2.007.781
Accijns op zout	220.954	2.122.326	2.011.121
Accijns op geslacht	477.422	6.196.569	6.702.622
Accijns op wijn *)	485.570	2.718.288	2.644.062
Accijns op gedistill. *)	2.917.146	30.344.725	34.071.746
Accijns op bier *)	691.954	10.201.836	11.393.005
Accijns op suiker *)	4.833.431	52.923.917	71.009.592
Accijns op tabak *)	2.568.216	31.341.402	28.440.016
Bel. op gouden en zilverw.	42.969	497.374	727.532
Omzetbelasting ⁴⁾	5.513.015	54.416.721	—
Couponbelasting ⁵⁾	407.486	4.116.786	—
Recht. en boeten v. zegel ⁶⁾	1.406.213	17.509.285	15.596.912
Recht. en boet. v. registr.	970.478	11.302.408	11.009.517
Recht. en boet. v. successie, v. overgang bij overlijden en v. schenking	4.317.457	34.840.203	32.435.677
Opbrengst d. loodsgelden	299.606	3.629.940	3.610.267
Totalen	33.470.118	359.313.375	332.634.887

*) Hoofdsom en procenten, ook wat betreft de ontvangsten over het vorige jaar, bedoeld in kolom 3.

⁴⁾ Het verschil tusschen de raming en de opbrengst van dit middel, is in hoofdzaak het gevolg van de in vorige overzichten medegedeelde oorzaken.

⁵⁾ Ofschoon de raming van dit middel over een vol jaar is berekend, trad de wet tot heffing van deze belasting eerst op 25 Februari 1934 in werking.

⁶⁾ Hieronder begrepen wegens zegelrecht van nota's van makelaars en commissonnairs in effecten, enz. f 247.316 (Beursbel.).

⁷⁾ Id. f 3.211.453.

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET WEGENFONDS.

Wegenbelasting	889.702	14.335.046	13.428.909
Rijwiëlbilasting	20.215	7.493.760	7.249.562
Totaal	909.917	21.828.806	20.678.471

INKOMSTEN TEN BATE VAN HET GEMEENTEFONDS.

	Dienst 1933/1934 Zuiver bedrag der kohieren tot en met de maand Dec. 1934	Zuiver bedrag der kohieren voor den dienst 1932/33 tot en met dezelfde maand van 1933
Gemeente.f.belast. . .	59.275.482	69.469.763
Tijd. opc. o. d. gem.f.b.	22.711.612	—
Op. verm. t. get. v. 50	5.776.334	5.512.010
Tijd. opc. o. d. verm.b.	3.465.801	—

STATISTIEKEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	Disc Wissels. 2½	19 Sept. '33	Lissabon	5	13 Dec. '34
	Bel. Binn. Eff. 3	19 Sept. '33	Londen	2	30 Juni '32
	Vrsch. in R.C. 3	19 Sept. '33	Madrid	5½	6 Nov. '34
Athene	7	14 Oct. '33	N.-York F.R.B.	1½	1 Feb. '34
Batavia	3½	1 Nov. '34	Oslo	3½	22 Mei '33
Belgrado	6½	16 Juli '34	Parijs	2½	31 Mei '33
Berlijn	4	22 Sept. '32	Praag	3½	25 Jan. '33
Boekarest.	4½	15 Dec. '34	Pretoria	3½	15 Mei '33
Brussel	2½	28 Aug. '34	Rome	4	26 Nov. '34
Budapest	4½	17 Oct. '32	Stockholm	2½	1 Dec. '33
Calcutta	3½	16 Feb. '33	Tokio	3.65	2 Juli '33
Dantzig	4	21 Sept. '34	Weenen	4½	27 Juni '34
Helsingfors	4	3 Dec. '34	Warschau	5	26 Oct. '33
Kopenhagen	2½	1 Dec. '33	Zwits. Nat. Bk.	2	22 Jan. '31

OPEN MARKT.

	1935				1934	1933	1914
	26 Jan.	21/26 Jan.	14/19 Jan.	7/12 Jan.	22/27 Jan.	23/28 Jan.	20/24 Juli
Amsterdam Partic. disc.	1/2	1/2	1/2	1/2	9/8-1/2	1/4-1/2	3/8-9/16
Prolong.	1	1	1	1	1	1	2/4-3/4
Londen Daggeld...	1/4-1	1/4-1	1/4-1	1/4-1	3/4-1	1/2-1	13/4-2
Partic. disc.	9/16	9/16-9/8	9/8	9/8-7/16	1	9/4-7/8	4 1/4-9/4
Berlijn Daggeld...	3 1/2-3/4	3 1/2-3/4	3 1/2-4	3 1/2-4 1/8	4-5 1/4	4 1/2-5 1/2	—
Maandgeld	3 1/2-4	3 1/2-4	3 1/2-4	3 1/2-4	4-5 1/4	4 1/2-5 1/2	—
Part. disc.	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	3 1/2	2 1/2-1 1/2
Warenw...	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	4-1/4	—
New York Daggeld 1)	1	1	1	1	1	1 1/4-1 1/2	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	9/16	9/16	9/16	9/16	3/4	3/5-1/2	—

1) Koers van 25 Jan. en daaraan voorafgaande weken t/m. Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York *)	Londen *)	Berlijn *)	Parijs *)	Brussel *)	Batavia 1)
22 Jan. 1935	1.48 9/16	7.25	59.42	9.76 1/2	34.55	100 1/2
23 " 1935	1.48 9/16	7.25 3/4	59.39	9.76 1/2	34.54	100 1/2
24 " 1935	1.49 9/16	7.29 1/8	59.40	9.75 1/2	34.51	100 1/2
25 " 1935	1.49 9/16	7.27 7/8	59.37 1/2	9.75 1/2	34.50	100 1/2
26 " 1935	1.49 1/2	7.27	59.37 1/2	9.75 1/2	34.50	100 1/2
28 " 1935	1.50 1/8	7.28	59.34	9.74 1/2	34.48	100 1/2
Laagste d.w.1)	1.48 1/4	7.24	59.32 1/2	9.74	34.45	100
Hoogste d.w.1)	1.50 1/8	7.29 3/4	59.45	9.77	34.60	100 1/2
Muntpariteit	2.4878	12.1071	59.263	9.747	34.592	100

Data	Zwitserland *)	Weenen *)	Praag 1)	Boekarest 1)	Milaan **)	Madrid **)
22 Jan. 1935	47.92	—	6.20	1.48	12.65	20.24
23 " 1935	47.92	—	6.20	1.48	12.65	20.24
24 " 1935	47.87 1/2	—	6.20	1.48	12.65	20.24
25 " 1935	47.88	—	6.18 1/2	1.48	12.65	20.23
26 " 1935	47.86 1/2	—	6.19	1.48	—	—
28 " 1935	47.82 1/2	—	6.18	1.48	12.64	20.23
Laagste d.w.1)	47.82 1/2	—	6.17	1.45	12.60	20.15
Hoogste d.w.1)	47.97 1/2	28.—	6.22	1.50	12.70	20.30
Muntpariteit	48.003	35.007	7.371	1.488	13.094	48.52

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Oslo *)	Helsingfors 1)	Buenos-Aires 1)	Montreal 1)
22 Jan. 1935	37.37 1/2	32.37 1/2	36.42 1/2	3.20	37	1.48 1/2
23 " 1935	37.42	32.42 1/2	36.47 1/2	3.20	38	1.48 1/2
24 " 1935	37.60	32.57 1/2	36.65	3.20	38	1.49
25 " 1935	37.55	32.52 1/2	36.60	3.22	37	1.49 1/2
26 " 1935	37.50	32.45	36.55	3.22 1/2	37 3/8	1.49
28 " 1935	37.60	32.55	36.50	3.22	37 7/8	1.50
Laagste d.w.1)	37.10	32.10	36.15	3.17 1/2	36 1/2	1.48
Hoogste d.w.1)	37.85	32.80	36.85	3.22	38 1/2	1.50
Muntpariteit	66.671	66.671	66.671	6.266	95 3/4	2.4878

*) Noteering te Amsterdam. **) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave. In 't 1ste of 2de No. van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
22 Jan. 1935	4,88 3/8	6,58	40,06	67,38
23 " 1935	4,88 7/8	6,56 3/4	40,01	67,32
24 " 1935	4,88 3/8	6,54 3/4	39,91	67,17
25 " 1935	4,87 1/8	6,53 1/4	39,83	67,08
26 " 1935	4,86	6,51	37,70	66,78
28 " 1935	4,86 1/8	6,52	39,75	66,92
29 Jan. 1934	5,01 1/2	6,29	37,92	64,30
Muntpariteit ..	4,86	3,90 3/8	23,81 1/4	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	12 Jan. 1935	19 Jan. 1935	21/26 Jan. 1935 Laagste	26 Jan. 1935 Hoogste
Alexandrië..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 3/8	97 1/8
Athene	Dr. p. £	514	514	514	517
Bangkok...	Sh. p. tical	1/10 1/4	1/10 1/4	1/10 1/4	1/10 1/4
Budapest	Pen. p. £	16 3/4	16 3/4	16 3/4	16 1/8
Buenos Aires 1)	d. p. \$	27 11/16	19.45	19.20	19.50
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 1/16	1/6 1/8	1/6 3/32	1/6 1/16
Constantin..	Piast. p. £	605	608	610	613
Hongkong ..	Sh. p. \$	1/9	1/9 3/8	1/9	1/9 7/8
Kobe	Sh. p. yen	1/2	1/2	1/1 1/16	1/2 1/16
Lissabon	Escu. p. £	110 1/8	110 1/8	109 3/4	110 3/8
Mexico	\$ per £	18	17 3/4	17 1/4	18 1/2
Montevideo 2)	d. per £	20 1/2	20	19 3/4	20 1/4
Montreal ..	\$ per £	4.89	4.87 3/8	4.86 1/2	4.89 1/2
Riod. Janeiro 3)	d. per Mil.	3 3/4	3 3/16	3 1/8	3 3/16
Shanghai ..	Sh. p. tael	1/5	1/5 3/16	1/5	1/5 7/8
Singapore	id. p. \$	2/4 3/32	2/4 3/16	2/4 1/16	2/4 3/32
Valparaiso 4)	\$ per £	116	116 1/2	116.25	116.25
Warschau ..	Zl. p. £	25 15/16	26	25 3/4	26 1/16

1) Officiële not. 36 1/2 laten, gemidd. not., welke importeurs hebben te betalen, sinds 2 Jan. 31 1/2, vanaf 14 Jan. papieren peso per £, offic. not. 15 laten, gem. not. imp. 32 d., 16 Jan. 17.03, 17 Jan. 17.02, 18 Jan. 17.01, 22 Jan. 17.00, 23 Jan. 16.99. 2) Offic. not. vanaf 9 Jan. 39 7/8, 15 Jan. 39 3/8, 16 Jan. 39 7/8, 24 Jan. 39 3/8, 26 Jan. 39 1/2. 3) Id. 22 Dec. 4 1/4. 4) 90 dg. Vanaf 28 Aug. laatste „export” noteering.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS 2)

Londen 1) N. York 2)	Londen	
22 Jan. 1935..	24 3/8	141/1
23 " 1935..	24 3/8	142/1 1/2
24 " 1935..	24 3/8	141/4
25 " 1935..	24 3/8	141/4 1/2
26 " 1935..	24 11/16	141/8
28 " 1935..	24 3/8	141/6
29 Jan. 1934..	19 1/16	132/5 1/2
27 Juli 1914..	24 1/16	84/10 3/4

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 's RIJKS KAS

Vorderingen.	15 Jan. 1935	23 Jan. 1935
Saldo van 's Rijks Schatkist bij De Nederlandsche Bank.....	f 65.877.074,56	f 75.589.898,65
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten Voorschotten op ultimo Dec. 1934 aan de gem. verstrekt op aan haar uit te keeren hoofds. der pers. bel., aand. in de hoofds. der grondbel. en der gem. fondsbel., alsmede op. op die belastingen en op de vermogensbelasting Voorschotten aan Ned.-Indië.....	" 202.741,06	" 376.968,07
Id. aan Suriname.....	" 1.985.571,34	" 1.985.571,34
Id. aan Curaçao.....	" 116.268.263,85	" 121.646.853,92
Kasvord. weg. creditverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand ..	" 13.667.608,73	" 13.618.393,37
Saldo der postreke v. Rijkscomptabellen Vord. op het Alg. Burg. Pensioenfonds 1) Vord. op andere Staatsbedrijven 1)....	" 2.247.024,70	" 2.209.263,68
Verstr. t. laste der Rijksbegr. kasgeldleeningen aan gemeenten (saldo)....	" 116.063.303,05	" 115.650.299,49
	" 28.853.919,20	" 37.533.565,46
	" 26.833.714,94	" 26.544.604,27
	" 35.288.595,69	" 35.379.095,69

Vorderingen.	19 Jan. 1935	26 Jan. 1935
Voorschot door De Ned. Bank ingev. art. 16 van haar octrool verstrekt Schatkistbiljetten in omloop.....	f 400.966.000,—	f 400.966.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 97.070.000,—	" 97.070.000,—
Zilverbons in omloop.....	" 1.271.709,—	" 1.268.953,50
Schuld op ultimo Dec. 1934 aan de gem. weg. a. h. uit te keeren hoofds. d. pers. bel., aand. i. d. hoofds. d. grondb. e. d. gem. fondsbel. alsmede op die bel. en op de verm. bel.	—	—
Schuld aan het Alg. Burg. Pensioenf. 1) Id. a. h. Staatsbedr. der P.T. en T. 1) ..	" 21.545.271,37	" 22.139.074,31
Id. aan andere Staatsbedrijven 1) ..	" 110.283.045,60	" 117.322.402,83
Id. aan diverse instellingen 1) ..	" 68.611.641,30	" 73.062.121,38

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Vorderingen:	19 Jan. 1935	26 Jan. 1935
Saldo Javasche Bank.....	f 992.000,—	f 3.808.000,—
Betaalmiddelen in 's Lands kas.....	" 57.158.000,—	—
Vereffeningen:		
Voorschot 's Rijks kas e. a. Rijksinstell.	" 117.205.000,—	" 122.185.000,—
Schatkistpromessen ..	" 750.000,—	" 750.000,—
Schatkistbiljetten ..	" 12.035.000,—	" 12.035.000,—
Muntbiljetten in omloop ..	—	—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds ..	" 2.492.000,—	" 2.566.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarbank ..	" 630.000,—	" 670.000,—
Voorschot van de Javasche Bank....	—	—

SURINAAMSCH E BANK.

Voornameposten in duizenden guldens.	Data *	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
	5 Jan. 1935..	743	1.121	412	598	1.702
	29 Dec. 1934..	743	1.182	357	596	1.774
	22 " 1934..	751	1.068	389	599	1.772
	15 " 1934..	749	1.076	409	597	1.775
	8 " 1934..	740	1.073	438	593	1.769
	5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluftp. der activa.

STATISTISCH OVERZICHT

	GRANEN EN ZADEN										TUINBOUWARTIKELEN						VLEESCH			
	TARWE 80 K.G. La Plata loco Rotterdam/Amsterdam per 100 K.G.		ROGGE 74 K.G. Bahia Blanca loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		MAIS La Plata loco R'dam/A'dam per 2000 K.G.		GERST 64/65 K.G. La Plata loco Rotterdam/A'dam per 2000 K.G.		LIJNZAAD La Plata loco R'dam/A'dam per 1960 K.G.		WITTE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 K.G. Broek op Langendijk		UIEN gewoon per 100 K.G. Broek op Langendijk		ROODE KOOL 1e kwal. 1-5 pond per 100 K.G. Broek op Langendijk		RUND-VLEESCH (versch) Gem.v. 3kw. per 100 K.G. Rotterdam		VARKENS-VLEESCH (versch) per 100 K.G. Rotterdam	
	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%	f.	%
1925	17,20	100,0	13,07	100,0	231,50	100,0	236,00	100,0	462,50	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1926	15,90	92,4	11,75	89,9	174,25	75,3	196,75	83,4	360,50	77,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1927	14,75	85,8	12,47	95,4	176,00	76,0	237,00	100,4	362,50	78,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1928	13,47	78,3	13,15	100,0	226,00	97,7	228,50	96,8	363,00	78,5	4,55	100,0	13,25	100,0	17,23	100,0	93,—	100,—	77,50	100,0
1929	12,25	71,2	10,87	83,2	204,00	88,1	179,75	76,2	419,25	90,6	7,38	162,4	11,78	88,9	9,10	52,8	96,40	103,7	93,12	120,0
1930	9,67	56,3	6,22	47,6	136,75	59,1	111,75	47,4	356,00	77,0	2,05	45,1	2,14	16,2	5,77	33,5	108,—	116,1	72,90	94,0
1931	5,55	32,3	4,55	34,8	84,50	36,5	107,25	45,4	187,00	40,4	3,06	67,3	1,94	14,6	6,96	40,4	88,—	94,6	48,—	61,0
1932	5,22	30,4	4,62	35,4	77,25	33,4	100,75	42,7	137,00	29,6	1,49	32,8	8,07	60,9	1,84	10,7	61,—	65,6	37,50	48,0
1933	5,02	29,2	3,55	27,2	68,50	29,6	70,00	30,0	148,00	32,0	0,82	18,0	2,30	17,4	2,60	15,1	52,—	55,9	49,50	60,0
1934	3,67	21,4	3,32	25,4	70,75	30,6	75,75	32,1	142,50	30,8	3,23	71,0	1,89	14,3	3,04	17,6	61,50	66,1	46,65	63,0
Jan. 1933	4,95	28,8	3,75	28,7	73,00	31,5	75,25	31,9	136,50	29,5	0,67	14,7	3,38	25,5	3,02	17,5	50,50	54,3	44,75	57,0
Febr. "	4,77	27,8	3,70	28,3	71,00	30,7	74,75	31,7	130,25	28,2	0,60	13,2	2,06	15,5	2,51	14,6	49,25	53,0	45,—	58,0
Maart "	5,05	29,4	3,82	29,3	73,50	31,7	76,25	32,3	130,50	28,2	0,61	13,4	1,29	9,7	3,11	18,0	46,50	50,0	46,—	59,0
April "	5,15	29,9	3,75	28,7	72,75	31,4	71,25	30,2	129,50	28,0	—	—	—	—	—	—	49,50	53,2	48,25	62,0
Mei "	5,40	31,4	3,77	28,9	70,50	30,5	73,25	31,0	146,75	31,7	—	—	—	—	—	—	52,25	56,2	49,—	63,0
Juni "	5,25	30,5	3,55	27,2	66,00	28,5	75,75	32,1	163,25	35,3	—	—	—	—	—	—	51,25	55,1	48,—	61,0
Juli "	5,82	33,9	3,85	29,4	64,25	27,8	78,00	33,1	176,25	38,1	—	—	—	—	—	—	49,25	53,0	48,50	62,0
Aug. "	5,30	30,8	3,55	27,2	61,25	26,5	67,75	28,7	161,50	34,9	—	—	—	—	—	—	49,—	52,7	49,25	63,0
Sept. "	4,95	28,8	3,47	26,6	61,00	26,3	65,25	27,6	159,00	34,4	—	—	—	—	—	—	50,25	54,0	54,—	69,0
Oct. "	4,40	25,6	3,—	22,9	60,25	26,0	63,50	27,0	141,25	30,5	—	—	—	—	—	—	56,25	60,5	54,25	70,0
Nov. "	4,55	26,5	2,95	22,6	74,50	32,2	60,00	25,4	147,25	31,8	1,26	27,7	2,23	16,8	—	—	59,50	64,0	54,37	70,0
Dec. "	4,57	26,6	3,30	25,3	73,50	31,7	59,25	25,1	154,50	33,4	0,97	21,3	2,56	19,3	1,76	10,2	60,75	65,3	53,50	69,0
Jan. 1934	4,75	27,6	3,10	23,7	65,25	28,2	58,00	24,6	144,25	31,2	3,65	80,2	2,30	17,4	3,08	17,9	62,50	67,2	53,75	69,0
Febr. "	3,40	19,8	2,77	21,2	65,25	28,2	58,50	24,8	133,00	28,8	3,97	87,3	1,63	12,3	3,12	18,1	63,—	67,7	53,50	69,0
Maart "	3,25	18,9	2,72	20,8	70,75	30,6	58,75	24,9	132,00	28,5	5,99	131,6	1,23	9,3	4,24	24,6	61,75	66,4	50,50	65,0
April "	3,20	18,6	2,70	20,7	70,50	30,5	56,75	24,0	136,50	29,5	—	—	—	—	—	—	63,50	68,3	49,12	63,0
Mei "	3,32	19,2	2,87	21,9	62,00	26,8	63,00	26,7	154,50	33,4	—	—	—	—	—	—	65,75	70,7	47,50	61,0
Juni "	3,67	21,4	3,17	24,3	65,00	28,1	74,75	31,7	156,50	33,8	—	—	—	—	—	—	63,25	68,0	43,75	56,0
Juli "	3,80	22,1	3,30	25,3	71,50	30,9	78,75	33,4	151,25	32,7	—	—	—	—	—	—	63,—	67,7	44,62	57,0
Aug. "	4,37	25,4	4,27	32,7	83,25	36,0	93,50	39,6	159,25	34,4	—	—	—	—	—	—	63,95	68,8	43,30	55,0
Sept. "	4,—	23,3	4,15	31,7	77,25	33,4	93,25	39,5	145,50	31,5	—	—	—	—	—	—	63,55	68,3	42,62	55,0
Oct. "	3,50	20,3	3,70	28,3	69,50	30,0	93,50	39,6	135,25	29,2	—	—	—	—	—	—	60,70	65,3	42,12	54,0
Nov. "	3,50	20,3	3,45	26,4	71,25	30,8	89,25	37,8	127,75	27,6	1,28	28,1	2,25	17,0	—	—	53,75	57,8	44,50	57,0
Dec. "	3,45	20,1	3,55	27,2	76,25	32,9	91,00	38,6	134,00	29,0	1,26	27,7	2,03	15,3	1,73	10,0	53,15	57,2	44,65	57,0
7 Jan. 1935	3,30	19,2	3,50	26,9	76,00	32,8	88,00	37,3	133,00	28,8	1,03	22,6	2,38	18,0	1,70	9,9	54,—	58,1	44,—	56,0
14 "	3,30	19,2	3,55	27,2	76,00	32,8	92,00	39,0	134,00	29,0	1,16	25,5	3,06	23,1	3,08	17,9	54,—	58,1	45,75	59,0
21 "	3,30	19,2	3,55	27,2	72,50	31,3	89,00	37,7	142,00	30,7	1,28	28,1	2,63	19,8	3,22	18,7	54,50	58,6	46,25	59,0
28 "	3,30	19,2	3,50	26,9	72,00	31,1	88,00	37,3	140,00	30,3	1,05	23,1	2,28	17,2	3,55	20,6	52,—	55,9	46,50	60,0

1) Men zie voor de toelichting op dezen staat de nos. van 8, 15 Aug. 1928, 25 Febr. 1931 en 15 Febr. 1933. 2) Tot Jan. 1931 Hard Winter No. 2 van Jan. 1931 tot 16 Dec. 1929 tot 26 Mei 1930 74,5 K.G. Hongaarsche vanaf 26 Mei 1930 tot 23 Mei 1932 74 K.G. Zuid-Russische; van 23 Mei 1932 tot 2 Oct. 1933 No. 2 Canada. 3) Tot Canada. Van 19 Sept. '32 tot 24 Juli '33 62/63 K.G. Z.-Russ. 4) 5 Jan. 5) 12 Jan. 6) 19 Jan. 7) 19 Jan. 8) 26 Jan. 9) 3 Jan. 10) 10 Jan. 11) 17 Jan. 12) 24 Jan. 13) 4 Jan. 14) 11 Jan. 15) 18 Jan.

Vervolg. STATISTISCH OVERZICHT

	MINERALEN						TEXTIELGOEDEREN						DIVERSEN							
	STEENKOLEN Westfaalsche/ Hollandsche bunkerkolen, ongezeefd f.o.b. R'dam/A'dam per 1000 K.G.		PETROLEUM Mid. Contin. Crude 33 tijn 33,9° Bé s.g. per barrel		BENZINE Gulf exp. 64/66° \$cts. per U.S. gallon		KATOEN			WOL gekamde Australische, Merino, 64's Av. loco Bradford per lb.		WOL gekamde Australische, Crossbred Colonial Carded, 50's Av. loco Bradford per lb.		KOE- HUIDEN Gaaf, open kop 57-61 pnd.		KALK- SALPETER Gld. per 100 K.G. netto				
	f.	%	\$	%	\$cts.	%	\$ cts.	%	pence	%	pence	%	pence	%	f.	%	f.	%		
1925	10,80	100,0	1,68	100,0	14,86	100,—	23,25	100,0	29,27	100,—	9,35	100,—	55,00	100,0	29,50	100,0	34,70	100,0	12,—	100,0
1926	17,90	165,7	1,89	112,5	13,65	91,9	17,55	75,5	16,24	55,5	6,30	67,4	47,25	85,9	24,75	83,9	28,46	82,0	11,61	96,8
1927	11,25	104,2	1,30	77,4	14,86	100,—	17,50	75,3	16,78	57,3	7,27	77,8	48,50	88,2	26,50	89,8	40,43	116,5	11,48	95,7
1928	10,10	93,5	1,20	71,4	9,98	67,2	20,00	86,0	19,21	65,6	7,51	80,4	51,50	93,6	30,50	103,4	47,58	137,1	11,48	95,7
1929	11,40	105,6	1,23	73,2	10,—	67,3	19,15	82,4	17,05	58,2	6,59	70,5	39,—	70,9	25,25	85,6	32,25	92,9	10,60	88,3
1930	11,35	105,1	1,12	66,7	8,77	59,0	13,55	58,3	12,—	41,0	3,92	41,9	26,75	48,6	16,25	55,1	25,36	73,1	9,84	82,0
1931	10,05	93,1	0,58	34,5	5,04	33,9	8,60	37,0	7,33	25,0	3,08	33,0	21,50	39,1	12,00	40,7	18,65	53,7	8,61	71,8
1932	8,00	74,1	0,81	48,2	4,50	30,3	6,45	27,7	5,21	17,8	3,11	33,3	16,00	29,1	8,50	28,8	11,15	32,1	6,15	51,3
1933	7,00	64,8	0,45	26,8	3,61	24,3	6,75	29,0	5,13	17,5	2,78	29,7	19,25	35,0	9,50	32,2	13,26	38,2	6,18	51,5
1934	6,20	57,4	0,63	37,5	2,88	19,4	7,35	31,6	5,32	18,2	2,68	28,7	19,25	35,0	10,25	34,7	12,07	34,8	6,11	50,9
Jan. 1933	7,05	65,3	0,53	31,5	4,16	28,0	6,15	26,5	5,13	17,5	2,95	31,6	15,75	28,6	8,25	28,0	11,50	33,1	6,30	52,6
Febr. "	7,20	66,7	0,38	22,6	3,97	26,7	6,10	26,2	4,98	17,0	2,78	29,7	15,50	28,2	8,25	28,0	10,38	29,9	6,40	53,3
Maart "	7,25	67,1	0,38	22,6	3,87	26,1	6,40	27,5	4,97	17,0	2,77	29,6	15,25	27,7	7,75	26,3	10,75	31,0	6,40	53,3
April "	7,25	67,1	0,37	22,0	3,67	24,7	6,65	28,6	5,18	17,7	2,68	28,7	15,75	28,6	7,75	26,3	11,25	32,4	6,40	53,3
Mei "	7,15	66,2	0,23	14,0	2,95	19,9	7,30	31,4	5,60	19,1	3,07	32,8	17,00	30,9	8,25	28,0	12,25	35,3	6,40	53,3
Juni "	7,15	66,2	0,25	15,2	3,02	20,3	7,85	33,8	5,85	20,0	3,25	34,8	18,50	33,6	9,00	30,5	15,75	45,4	6,40	53,3
Juli "	7,05	65,3	0,41	24,4	3,33	22,4	7,60	32,7	5,76	19,7	3,20	34,2	20,75	37,7	9,75	33,1	16,—	46,1	6,40	53,3
Aug. "	6,95	64,4	0,37	22,0	3,37	22,7	6,90	29,7	5,39	18,4	2,91	31,1	20,75	37,7	9,75					

AN GROOTHANDELSPRIJZEN¹⁾

	ZUIVEL EN EIERN										METALEN														
	BOTER per K.G. Leeuwarder Comm. Noteering		BOTER p.K.G. Heffing Crisis Zuivel-Centr.		KAAS Edammer Aikmaar Fabrieks-kaas kl. m/merk per 50 K.G.		EIERN Gem. not. Eiermijn Roermond p. 100 st.		KOPER Standaard Locoprijzen Londen per Eng. ton		LOOD Locoprijzen Londen per Eng. ton		TIN locoprijzen Londen per Eng. ton		IJZER Cleveland Foundry No. 3 f.o.b. Middlesex. per Eng. ton		GIETRIJ-IJZER (Lux III) p. Eng. t. f.o.b. Antwerpen		ZINK Locoprijzen Londen per Eng. ton		GOUD cash Londen per ounce fine		ZILVER cash Londen per Standard Ounce		
	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	pence	o/o	
1925	2,31	100,0	56,-	100,0	9,18	100,0	62,1/6	100,0	36,8/6	100,0	261,17/-	100,0	73/-	100,0	67/-	100,0	36,3/6	100,0	85/6	100,-	100,-	32 1/2	100,0		
1926	1,98	85,7	43,15	77,1	8,15	88,8	58,1/-	93,5	31,1/6	85,3	290,17/6	111,1	86/6	118,5	68/8	102,5	34,2/6	94,3	85/-	99,5	28 1/2	89,3			
1927	2,03	87,9	43,30	77,3	7,96	86,7	55,14/-	89,7	24,4/-	66,4	290,4/-	110,8	73/-	100,0	64/6	96,3	28,10/-	78,8	85/-	99,5	26 1/2	83,3			
1928	2,11	91,3	48,05	85,8	7,99	87,0	63,16/-	102,8	21,1/-	57,8	227,5/-	86,8	66/-	90,4	62/8	93,5	25,5/6	69,9	85/-	99,5	26 1/2	81,1			
1929	2,05	88,7	45,40	81,1	8,11	88,3	75,14/-	121,9	23,5/-	63,8	203,15/6	77,8	70/6	96,6	68/9	102,6	24,17/6	68,8	85/-	99,5	24 1/2	76,2			
1930	1,66	71,9	38,45	68,7	6,72	73,2	54,13/-	88,0	18,1/6	49,6	142,5/-	54,3	67/-	91,8	59/6	88,8	16,17/-	46,6	85/-	99,5	17 1/2	55,4			
1931	1,34	58,0	31,30	56,9	5,35	58,3	36,5/-	58,4	12,1/-	33,1	110,1/-	42,0	55/-	75,3	47/6	70,9	11,10/6	31,9	92/6	108,2	13 1/2	41,6			
1932	0,94	40,7	22,70	40,5	4,14	45,1	22,17/-	36,8	8,12/-	23,6	97,2/-	37,1	42/-	57,5	37/-	55,2	9,16/-	27,1	118/-	138,0	12 1/2	40,1			
1933	0,61	26,4	20,20	36,1	3,71	40,4	22,2/6	35,6	7,17/6	21,6	131,18/-	50,1	41/-	56,2	35/-	52,2	10,12/6	29,4	124 7/8	145,8	12 3/4	38,5			
1934	0,45	19,5	18,70	33,4	3,45	37,6	18,14/6	30,2	6,15/6	18,6	141,19/6	54,2	40/-	54,8	33/7	50,1	8,9/-	23,4	137 3/4	161,0	13 1/2	40,7			
Jan. '33	0,73	31,6	0,89	21,75	38,8	4,27	46,7	19,17/-	32,0	7,8/-	20,3	100,1/6	38,1	40/6	55,5	34/6	51,5	9,19/-	27,5	122/8	143,5	11 1/2	36,4		
Febr. '33	0,65	28,1	0,91	20,60	36,8	4,35	47,4	20,3/-	32,5	7,7/-	20,2	104,7/6	39,9	34/-	58,9	34/-	50,7	9,15/-	27,0	120/5	140,8	11 1/2	37,2		
Mrt. '33	0,53	22,9	0,99	19,40	34,6	2,80	30,5	20,-/6	32,3	7,10/-	20,6	104,18/3	40,1	43/-	58,9	34/7	51,6	10,7/-	28,6	120/5	140,8	12 1/2	38,7		
Apr. '33	0,54	23,4	1,-	18,55	33,1	2,07 ⁶	22,6	20,11/6	33,1	7,12/6	20,9	109,17/6	42,0	43/-	58,9	35/6	53,0	10,8/6	28,8	120/1	140,4	12 1/2	39,9		
Mei '33	0,52	22,5	1,-	21,80	38,9	2,49	27,1	23,6/6	37,6	8,6/-	22,9	128,17/6	49,2	41/6	56,8	36/6	54,5	10,13/-	29,4	123/6	144,4	13 1/4	41,2		
Juni '33	0,52	22,5	1,-	23,50	42,0	2,50	27,2	25,7/-	40,8	9,4/-	25,3	151,10/-	57,9	42/-	57,5	37/-	55,2	11,12/6	32,1	122 3/4	143,0	13 1/4	41,2		
Juli '33	0,55	23,8	1,-	18,50	33,0	2,60	28,3	25,16/-	41,6	9,2/-	25,0	148,16/6	56,5	41/6	56,8	35/-	52,2	12,1/-	33,3	123 10/16	144,9	12 1/2	38,7		
Aug. '33	0,63	27,3	1,-	18,90	33,8	3,57 ⁸	38,9	24,5/-	39,1	8,4/6	22,6	145,3/-	55,4	41/-	56,2	35/-	52,2	11,7/-	31,4	125/10	147,2	12	37,4		
Sept. '33	0,66	28,6	0,95	18,40	32,9	3,91	42,6	22,16/6	36,8	7,16/-	21,4	140,17/6	53,8	39/6	54,1	34/6	51,5	10,18/6	30,2	130/11	153,1	11 1/2	37,2		
Oct. '33	0,68	29,4	0,90	19,45	34,7	4,68	51,0	22,1/-	35,5	7,14/-	21,1	145,5/-	55,5	39/6	54,1	34/6	51,5	10,13/-	29,4	131/11	153,3	11 1/2	37,0		
Nov. '33	0,65	28,1	0,90	20,80	37,1	5,80	63,2	20,6/6	32,7	7,13/6	21,1	150,9/6	57,5	40/-	54,8	34/6	51,5	9,19/6	27,6	128 5/8	150,1	12 1/4	38,1		
Dec. '33	0,60	26,0	1,-	20,40	36,4	5,47 ⁸	59,6	21,1/-	33,9	7,12/-	20,9	153,8/-	58,6	40/6	55,5	36/-	53,7	9,19/-	27,5	126 2/4	147,6	12 1/2	39,1		
Jan. '34	0,50	21,6	1,-	20,40	36,4	5,05	55,0	21,7/-	34,4	7,7/-	20,2	148,3/-	56,8	39/6	54,1	36/-	53,7	9,12/-	26,5	129/6	151,5	12 3/4	39,7		
Febr. '34	0,47	20,3	1,-	21,55	38,5	3,68	40,1	20,9/6	33,0	7,4/-	19,8	140,13/-	53,7	39/6	54,1	36/5	54,4	9,-/6	24,9	137/11	160,3	12 1/2	38,9		
Mrt. '34	0,44	19,0	1,-	19,90	35,5	2,71	29,5	20,3/-	32,5	7,3/6	19,7	144,15/6	55,3	40/6	55,5	35/3	52,6	9,2/-	25,2	136/8	159,8	12 1/2	39,3		
Apr. '34	0,42	18,2	1,-	17,20	30,7	2,72	29,6	20,14/6	33,4	7,4/6	19,8	150,10/6	57,5	41/6	56,8	34/2	51,0	9,7/6	25,9	135 1/4	158,0	12 1/2	38,7		
Mei '34	0,41	17,7	1,-	16,05	28,7	2,54	27,7	20,4/-	32,5	6,16/6	18,7	144,19/6	55,4	40/6	55,5	32/9	48,9	9,2/-	25,2	136/3	159,4	12 1/2	37,5		
Juni '34	0,41	17,7	1,-	19,40	34,6	2,74 ⁸	29,9	19,18/6	32,1	6,14/-	18,4	140,11/-	53,5	40/6	55,5	31/9	47,4	8,16/-	24,3	137 7/8	161,1	12 1/4	38,1		
Juli '34	0,40	17,3	1,-	21,50	38,4	2,81	30,6	18,11/-	29,9	6,14/6	18,5	142,9/-	54,0	40/6	55,5	32/4	48,2	8,6/-	22,9	137 1/11	161,4	12 1/2	39,7		
Aug. '34	0,43	18,6	1,-	20,90	37,3	3,32 ⁶	36,2	17,6/-	27,9	6,14/-	18,4	139,7/6	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	8,7/6	23,2	138/6	162,0	13	40,5		
Sept. '34	0,43	18,6	1,-	18,12 ⁶	32,4	3,31	36,1	16,10/-	26,6	6,5/6	17,2	137,17/6	52,6	39/6	54,1	32/6	48,5	7,17/6	21,7	141/-	164,9	13 1/8	40,9		
Oct. '34	0,43	18,6	1,-	17,37 ⁶	31,0	3,95	43,0	16,3/-	26,0	6,6/-	17,3	137,19/6	52,7	39/6	54,1	32/6	48,5	7,7/-	20,3	141/10	165,9	14	43,6		
Nov. '34	0,47	20,3	1,-	17,-	30,4	4,52 ⁸	49,3	16,11/6	26,7	6,8/-	17,6	139,8/-	53,2	40/-	54,8	32/6	48,5	7,7/6	20,4	139 6/8	166,2	14 7/8	46,3		
Dec. '34	0,54	23,4	0,95	15,12 ⁶	27,0	4,07	44,3	16,16/-	27,1	6,6/-	17,3	137,8/6	52,5	39/6	54,1	34/1	50,9	7,4/6	20,0	140 6/8	164,4	14 1/2	45,7		
7 Jan. '35	0,60	26,0	0,90	14,50 ¹²	25,9	3,95	43,0	17,5/-	27,8	6,4/-	17,0	137,5/-	52,4	39/6	54,1	34/6	51,5	7,6/-	20,2	142/11	166,2	14 3/4	45,9		
14 " "	0,60	26,0	0,90	15,25 ¹⁴	27,2	3,90	42,5	16,17/-	27,1	6,4/6	17,1	138,6/-	52,8	39/6	54,1	34/6	51,5	7,8/6	20,5	141 1/11	166,0	14 1/2	45,7		
21 " "	0,60	26,0	0,90	15,-	26,8	2,35	25,6	17,-/6	27,4	6,7/-	17,4	139,11/-	53,3	39/6	54,1	34/6	51,5	7,5/6	20,1	142 0/8	166,1	14 3/4	45,9		
28 " "	0,57 ¹³	24,7	0,90	15,-	26,8	2,30	25,1	16,14/6	26,9	6,5/-	17,2	139,1/-	53,1	39/6	54,1	34/6	51,5	7,6/6	20,2	141/6	165,5	14 7/8	46,3		

Sept. 1932 79 K.G. La Plata; van 26 Sept. 1932 tot 5 Febr. 1934 Manitoba No. 2. Tot Jan. 1928 Western; vanaf Jan. 1928 tot 16 Dec. 1929 American No. 2, van Jan. 1928 Malting; van Jan. 1928 tot 9 Febr. 1931 American No. 2, van 9 Febr. 1931 tot 23 Mei 1932 64/5 K.G. Zuid-Russische. Van 23 Mei—19 Sept. 1932 No. 3 25 Jan.

AN GROOTHANDELSPRIJZEN.

	BOUWMATERIALEN										KOLONIALE PRODUCTEN									
	VURENHOUT basis 7 ^{1/2} f.o.b. Zweden/Finland per standaard van 4.672 M ³ .		STEENEN				CACAO G.F. Accra per 50 K.G. c.i.f. Nederland		COPRA Ned.-Ind. f.m.s. per 100 K.G. Amsterdam		KOFFIE Robusta Locoprijzen Rotterdam per 1/2 K.G.		RUBBER ¹⁾ Standaard Ribbed Smoked Sheets loco Londen per lb.		SUIKER Witte kristal-suiker loco R'dam/A'dam per 100 K.G.		THEE Afl. N.-I. theev. A'dam gem. pr. Java-en Sumatrathee p. 1/2 KG.		INDEXCIJFER	
	fl.	o/o	fl.	o/o	fl.	o/o	sh.	o/o	fl.	o/o	cts.	o/o	Sh.	o/o	fl.	o/o	cts.	o/o	100,0	100,0
1925	159,75	100	15,50	100,-	19,-	100,-	42/6	100,-	35,87 ⁸	100,0	61,375	100,0	2/11,625	100,0	18,75	100,0	84,5	100,0	100,0	100,0
1926	153,50	96,1	15,75	101,6	19,50	102,6	49/-	115,3	34,-	94,8	55,375	90,2	2/-	67,4	17,50	93,3	94,25	111,5	96,0	102,8
1927	160,50	100,5	14,50	93,5	18,50	97,4	68/-	160,0	32,62 ⁶	90,9	46,875	76,4	1/6,375	51,6	19,12 ⁶					

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 28 Januari 1935.

Activa.			
Binnenl. Wis- (Hfdbk. f 22.055.239,77			
sels, Prom., (Bijbnk. „ 467.966,30			
enz. in disc. (Ag.sch. „ 3.159.659,56	f	25.682.865,63	
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„	—	
Idem eigen portef. f 866.250,—			
Af: Verkocht maar voor de bk.nog niet afgel. „	„	866.250,—	
Beleeningen (Hfdbk. f 101.186.017,78 ¹⁾			
incl. vrsch. (Bijbnk. „ 4.970.728,05			
in rek.-crt. (Ag.sch. „ 39.118.672,66			
op onderp. f 145.275.418,49			
Op Effecten	f 140.774.710,99 ¹⁾		
Op Goederen en Spec. „ 4.500.707,50	„	145.275.418,49 ¹⁾	
Voorschotten a. h. Rijk	„	—	
Munt, Goud	f 102.184.120,—		
Muntmat., Goud	f 713.338.123,22		
	f 815.522.243,22		
Munt, Zilver, enz. „ 23.834.159,93			
Muntmat., Zilver.. „	„	839.356.403,15 ¹⁾	
Belegging van kapitaal, reserves en pensioenfonds	„	38.013.302,19	
Gebouwen en Meub. der Bank	„	4.970.000,—	
Diverse rekeningen	„	6.570.726,97	
Staat d. Nederl. (Wet v. 27/5/32, S. No. 221) „	„	16.996.491,37	
	f	1.077.731.457,80	
Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds	„	3.807.914,92	
Bijzondere reserve	„	5.000.000,—	
Pensioenfonds	„	9.219.469,17	
Bankbiljetten in omloop	„	855.312.480,—	
Bankassigatiën in omloop	„	77.629,82	
Rek.-Cour. (Het Rijk f 71.495.085,78			
saldo's: (Anderen „ 107.486.232,79	„	178.981.318,57	
Diverse rekeningen	„	5.332.645,32	
	f	1.077.731.457,80	

Beschikbaar metaalsaldo .....

Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is „

Schatkistpapier, rechtstreeks bij de Bank ondergebracht .....

1) Waarvan aan Nederlandsch-Indië (Wet van 15 Maart 1933, Staatsblad No. 99) .....

2) Waarvan in het buitenland .....

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
28 Jan. '35	102184	713.338	855.312	179.059	425.658	81
21 „ '35	102184	719.525	856.979	181.740	429.416	81
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Belee-ningen	Papier op het buitenl.	Diverse reke-ningen ¹⁾
21 „ 1935	25.828	—	143.367	866	7.132
25 Juli 1914	67.947	—	61.686	20.188	509

1) Onder de activa.

JAVASCHE BANK.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikk. metaal-saldo
19 „ '35 ²⁾	141.900	—	179.110	31.150	57.796
22 Dec. 1934	113.501	27.904	178.834	38.847	54.333
15 „ 1934	113.500	27.518	181.484	32.990	55.229
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

Data	Wissels. buiten N.-Ind. betaalb.	Dis-conto's	Belee-ningen	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
19 „ '35 ²⁾	1.560	68.740	—	10.890	67
22 Dec. 1934	692	9.715	51.030	17.901	65
15 „ 1934	460	9.661	51.863	14.548	66
25 Juli 1914	6.395	7.259	75.541	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Cijfers telegrafisch ontvangen.

BANK VAN ENGELAND.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities -	
				Disc. and Advances	Securities
23 Jan. 1935	192.995	373.824	78.580	9.122	10.267
16 „ 1935	192.944	378.107	74.296	9.053	9.866
22 Juli 1914	40.164	—	29.317	—	33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bankers	Other Accounts		
23 Jan. '35	81.121	16.969	108.238	36.350	79.172	49,0
16 „ '35	83.356	14.163	108.738	36.116	74.837	47,0
22 Juli '14	11.005	14.736	—	42.185	29.297	52

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Data	Goud	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wis-sels	Waarv. op het' buitenl.	Belee-ningen	Renteloos voorschot v. d. Staat
11 „ '35	82.016	689	11	4.197	952	4.639	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen ¹⁾	Circulatie	Rekg. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
18 Jan. '35	5.837	2.386	82.059	976	2.701	15.831
11 „ '35	5.837	2.278	82.681	1.070	2.724	15.050
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

1) Sluitpost activa.

DUITSCHÉ RIJKSBANK.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Belee-ningen
15 „ 1935	79,2	21,2	4,5	3.495,9	56,2
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
15 „ 1935	443,9	691,5	3.563,2	933,6	267,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,—	40,0

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 23, 15 Jan. 1935, resp. 56, 47 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË (in Belga's).

Data	Goud		Binnen- en buitenlandsche wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorschot aan den Staat	Overheids-fondsen	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Munt en diversen						Schatkist	Partic.
24 Jan. 1935	2.550	88	714	159	340	40	3.577	53	251
17 „ 1935	2.553	87	741	131	340	40	3.580	54	249

FEDERAL RESERVE BANKS.

Data	Goudvoorraad		"Other cash" ²⁾	Wissels	
	Totaal bedrag	Goud-certifi-caten ¹⁾		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
9 Jan. '35	5.181,1	5.162,1	287,6	7,0	5,6
2 „ '35	5.143,4	5.124,3	253,1	7,1	5,6

Data	Belegd in U. S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ³⁾	Algem. Dek-kings-perc. ⁴⁾
2 „ '35	2.430,7	3.215,7	4.405,1	146,8	70,8	—

1) Deze certificaten werden door de Schatkist aan de Reserve Banken gegeven voor de overname van het goud, toen de \$ op 31 Jan. '34 van 100 op 59,06 cents werd gedevalueerd.

2) "Other Cash" does not include Federal Reserve Notes or a Bank's own Federal Reserve bank notes.

3) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 4) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Data	Aantal leening.	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
26 Dec. '34	1	7.653	10.623	2.955	19.261	4.366

De posten van De Ned. Bank, de Javascche Bank en de Bank of Eng-land zijn in duizenden, alle overige posten in miljoenen van de be-treffende valuta.